

НАШІ ПОЗИЦІЇ

орган
ЦЕНТРАЛЬНОЮ
КОМІТЕТУ
УКРАЇНСЬКОЇ
РЕВОЛЮЦІЙНОї
ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПАРТІЇ

Editor: „Our Position“, Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. Printer: „Our Position“, Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. Circulation 4000, monthly. Language: Ukrainian. Sponsor: IRO. Post address: „Naschi Posyjji“, Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. Phone: 7331, 7332.

№ 2-3 (7-8)

Виходить раз на місяць Лютий, березень 1951 р.

З М И С Т

Передова — Поки дипломати шукають згоди... Іван БАГРЯНИЙ — Секрет большевицької диктатури.
І. ЛИСЯК-РУДНИЦЬКИЙ — Антисоветський чи антиросійський. В. І ГРИШКО — „Народжені бурею.“
Х. СТЕРНО — Апологети зрадництва і провокації. П. МЕЛЬНИК — Виступ сенатора Мек Магона і „ $2 \times 2 = 4$ “

Поки дипломати шукають згоди...

На тлі війни в Кореї, спровокованої комуністичною клікою СССР, на тлі заслань ОН, а особливо на тлі намагань західного світу знайти форму порозуміння з СССР, для чого скликано її провадиться конференція заступників міністрів 4-х, надто ж на тлі заяв і лементу уряду СССР про мир та про миротворця Сталіна, на тлі всіх цих явищ в СССР, за кулісами цих явищ, сталася подія яка не може не напорошити весь св.т та не викликати почуття жаху в тих людей, які знають, що таке большевизм та його політична діяlectика.

На перший погляд не сталося нічого особливого. Просто на останній сесії верховної ради СССР (вже в новому складі) в місяці березні ц. р. прийнято „на домагання всіх трудящих“ т. зв. „закон про захист миру“. Н.бі нічого особливого. Цей закон має карати карою смерті за пропаганду війни, проваджену у всьому світі. Отже, н.бі нічого особливого.

Нібито прийнято закон чисто пропагандивного значіння, для того, щоб трохи „припугнути“ „всесвітніх палів війни“, як то значиться в мотивації до прийняття цього закону. З усього теоретичного підложжя цього закону, проголошеного сесією верховної ради СССР, на якій був „сам великий Сталін-миротворець“, виходить, що закон направлений назовні, проти пропаганди війни у всьому світі, проти „підпалювачів“ війни у всьому світі, проти тих, хто прагне війни. Отже, виходить, що, нібито, вістря закону направлене десь поза межі СССР. Тим більше, що в самім СССР, як відомо, через брак свободи слова, або, як говорять самі большевики, через „в рність народу Сталінові і його партії“, ніхто не може вести жадної пропаганди поза тією, що її провадить партія, а значить мотивація проголошеного закону самого СССР, нібито, й.не стосується. Справді, хто може насмілитися в СССР вести пропаганду війни на користь „капіталістичного Уол-стріту“? Безглуздя. А значить

безглуздям є й припустити, що прийнятий з такою помпою на сесії верховної ради СССР т. зв. „закон про захист миру“ стосується громадян СССР.

Однаке, ще більшим безглуздям є припустити, що верховна рада СССР видала закон тільки за експорт, що ця рада могла би, або мала на меті, застосувати цей закон проти „палів війни“ — громадян чужих країн, що „ведуть пропаганду війни у всьому світі“, як сказано в мотивації до закону, що це „пісак з Уол-стріту“ мала би верховна рада СССР карати на смерть на підставі ухваленого закону.

Для людини, яка не знає большевик в та іхньої політичної „діяlectики“, створюється шарада з тим „законом про захист миру“, як врменська загадка.

В чому справа? Що це має означати? Кого це Сталін в дійсності збирається карати й за що? А чи може це просто розмахування кулаком в повітрі на адресу всього антибольшевицького світу, мовляв, підождіть, ми вас уп'ятаємо і всіх скараємо на пластиліні твердого закону. А чи може це погроза на майбутнє, коли СССР розпросториться на весь світ і тоді закон вступить в дію проти всіх колишніх „підпалювачів та пропагандистів війни“. Але це все від анекдоти, а тим часом прийнятий „закон про захист миру“ має конкретне спрямування вже сьогодні, актуальний вже сьогодні, пущений в дію вже сьогодні. Цей закон, це є шедевр большевицької діяlectики, це є засіб большевицької профілактики і то не де-інде, а в себе дома, в СССР. Прийняття цього закону „про захист миру“ є початком (законно прийнятої „на домагання всіх трудящих“!) нової ежовщини в СССР, нової хвилі масового терору, великої кампанії під гаслом „знищення підпалювачів війни“, „очистки тилу“ перед наступною війною, до якої не хто інший, як сам СССР готовиться шаленим темпом! Парадокс? Так, парадокс. Цинічний, приголомшуючий своїм одвертим цинізмом, парадокс,

кинутий в лиці цілому світові з незрівняним превідством, з викликом. „Закон про захист миру“! Але що це має означати конкретніше? Як це має розшифровуватись до його прихованої глибини?

Передусім — мотивація на мотивацію. Верховна рада мотивувала прийняття закону потребою поборювати пропаганду війни, потребою забезпечення миру. Але забезпечення миру в розумінні большевиків, це не те саме, що в розумінні всього світу. Шлях до миру по-большевицькому лежить через війну. Адже большевицька теза тут, якій вони вірні завжди і в тій вірі послідовні, що теза Леніна: „ХОЧЕШЬ МИРА — ГОТОВСЬ К ВОЙНІ!“

Від цієї тези большевики ніразу ще ніде і ніколи не відступили. І зовсім не збираються відступати й тепер. Декламації їхні про мир, це щось зовсім інше, аніж багато хто в світі наївний думає. Треба тільки уважно прислухатись до большевицьких, нині у всьому світі й на всіх мовах співаних, пісень про мир! Який у тих пісень воївничий ритм і воївничий зміст:

„В захисту міра вставайте люди!“ і т. д.
Словом — „хочешь мира — готовсь к войне!“

— ось це мимохіть приходить на думку при слуханні тих „мирних“ пісень. І це цілком відповідає всій большевицькій ідеології, світорозумінню, політичним настановам, зрештою, всій большевицькій душі.

Згідно ідеології большевизму, доти, доки існує два світи — капіталістичний і комуністичний — жадного миру на планеті не може бути і не може бути й мови про нього. Кожен, хто такого миру хотів би, є відступник, або „опортуніст“, і заслуговує на кару смерті, як „лакей буржуазії“ і т. п. Згідно тієї ідеології, мир на землі може бути лише при одній умові, а саме: коли соціалізм (і то большевицький соціалізм, сіреч комунізм) запанує у всьому світі, коли в тому світі буде єдиний уряд, єдиний лад, єдина пануюча партія і єдиний її „вождь“, — тобто, коли ввесь світ буде перетворено на СССР, з єдиною советською владою і єдиною — комуністичною — партією в нім. До того жадного миру не може бути.

Ось так може бути досягнений мир по-большевицькому. І ось ці меті мусить прислуговувати і заганий, новий, „геніяльний“ від нині „ЗАКОН ПРО ЗАХИСТ МИРУ“.

А тепер, як він має тій меті прислуговувати? В чому сенс і справжнє спрямовання цього закону?

Поперше — цей закон зроблено для „домагання трудящих“ зовсім не на експорт, а для внутрішнього вживання.

Друге — нагальна ухвала такого закону в парі з криком на весь світ про мирну політику СССР, про найбільшого миротворця світу — Сталіна тощо, є вислідом тяжкої внутрішньої ситуації большевицького режиму. Большешицька машина сьогодні працює стражденим темпом „на мир“, тобто на приведення світу до одного комуністичного знаменника, виробляючи для того силу танків, літаків, гармат, атомової енергії і всіх інших засобів большевицької „мирної“ політики, основаної на тезі — „ХОЧЕШЬ МИРА — ГОТОВСЬ К ВОЙНІ!“ Звертаємо увагу на те, що прийняття „Закону про захист миру“ йшло в парі з прийняттям нового бюджету СССР, в якому витрати на озброєння, збільшено. І ось така політика уряду СССР (тобто готування до війни із фактичне веденням війни в Кореї за рахунок поту й мозолів народів СССР) викликає глибокий внутрішній спротив, психологічно ворожу реакцію народів СССР, нарощання антирежимних революційних настроїв, що зараз мають пасивну форму, але на випадок прямої вій-

ни СССР із західним світом наберуть раптом формальної революційної дії. Вислідом зросту цих антибольшевицьких настроїв в СССР, вірніше протиставленням тим настроям і є запобіжний „закон про захист миру“.

I, нарешті, третє, — готуючись до запровадження миру у всьому світі, тобто перетворення збройною рукою світу на єдиний СССР, а конкретно — до третьої світової війни в ім'я миру, большевики потребують міцного „тилу“ і тому той „тил“ будуть вичищати від всього опозиційного антибольшевицького елементу, від усіх тих, хто виявив і виявить себе ненадійно, — словом від усіх тих, що дійсно хотіли б миру й готові за нього боротися, або принаймні саботувати большевицькі приготування до війни й саму большевицьку війну.

Ось в цьому сенсі і справжнє спрямовання цього закону.

Як виглядатиме практичне переведення в життя цього закону? Знаючи, як виглядали всі аналогічні, „авральні“ „закони“ в ССР, на зразок т. зв. „закону від 7. серпня“ та С „закони“ про так званіх „ворогів народу“, не тяжко вгадати, як виглядатиме переведення в життя і цього „мирного“ закону. Насамперед це буде страхітній, всеохоплюючий терор супроти всіх, кого треба усунути геть із суспільства. Це буде нова „єжовщина“. Тюрми будуть знову переповнені до краю „порушниками миру“, або „ворогами миру“. А добиратиметься і викриватиметься тих „ворогів миру“, і „агентів Уол-стріту“ в той спосіб, що в цю категорію буде вгнато, з большевицькою вправністю і спритом, гесь всіх, хто будь-як і будь-чим — словом, ділом, чи навіть затаєною думкою перешкоджатиме большевицькій тоталітарній військово-господарчій машині працювати на „мир“. Або большевицьким опричникам здаватиметься тільки, що той чи той перешкоджає а чи саботує. Конкретно:

Якщо гармату робиться десь в „капіталістичних країнах“, то це знаряддя війни і завдання робітників тих країн перешкоджати її робленню. Але якщо гармату робиться в СССР, то це знаряддя „миру“ і той хто перешкоджатиме її робити, або не хотітиме до кривавого поту над нею працювати, буде суджений як „ворог“ „миру“, як підпалювач війни, як „агент Уол-стріту“. „Закон про захист миру“ стоятиме на сторожі цієї гармати, робленої для „миру“, як каратиме в СССР всіх, хто бодай пустить пару з рота проти.

Раніше за спільнення на працю робітників в СССР судили просто, як ворогів соціалізму, тепер же їх судитимуть, як ворогів миру. І судитимуть найтяжче, і каратимуть найсуровіше, як то обіцяє „закон захисту миру“, тобто смертною карою. Судитимуть, як агентів Уол-стріту, що „зумисне“ спізнюються на працю в якому-небудь авіаційному, чи гарматному, чи автотанковому заводі, щоб підірвати міць СССР, який (СССР) озброєний до зубів має стояти на сторожі „миру“. Ба, робить танки й гармати для боротьби за „мир“, для встановлення „миру“ у всьому світі.

Якщо робітник чи селянин СССР слухатиме „Голос Америки“ то їх судитимуть, як „ворогів миру“, „агентів Уол-стріту“.

Якщо в колгоспі подохнуть коні, то колгоспники судитимуть уже не так, як за Єжова, тобто вже не як „ворогів народу“, а як „ворогів миру“ і „агентів Уол-стріту“, бо ж ті коні мали тягати гармати чи робити щось іншого для миру і щастя всього людства.

Якщо хтось скаже тихенько своєму сусідові свою

Іван БАГРЯНИЙ

Секрет большевицької диктатури

(На яку клясу спирається большевізм)

Недавно на сторінках "УВ" відбулася дискусія на тему порушену п. Павлюком про "прапрюючих паразитів", як про клясу, на яку спирається й на який тримається большевицька комуністична диктатура. До правди, ця тема порушена не Павлюком, а вона не сколить від довго го часу із шпалт української еміграційної преси, трактована публіцистами й ідеологам примітивного націоналізму та монархізму саме в тому пляні в якому її на жаль поставив і п. Павлюк. Це трактування випливає не з фактичного ставу речей, а з ідейно-політичного вузькокартівного настановлення наших реакційних кіл, які стоять спільно на позиції боротьби за диктатуру саме ВЛАСНОЇ партії чи групки в майбутній Україні, а тому стремлять до компромітапії насамперед української підсоветської інтелігенції, як передової, чільної версти українського підсоветського народу, з якою їм доведеться позмагатися за провідну роль в недалекому майбутньому. Злочинність і шийливість, і згубність такого нестановлення вже доведена з граничною ясністю і, здавалось би, що тут нема вже чого більше додати. Однаке в усій пій дискусії, як у всіх писаних емігрантської реакційної преси на цю тему,

скаргу, що жити в ССР стало нестерпно тяжко, то його судитимуть вже не так, як за Єкова, не як "ворога народу", а як "ворога миру", судитимуть за "пропаганду війни", бо дискредитація режиму в ССР, "цитаделі миру", є на користь "акулам Уол-стіту".

Якщо хтось вилає тихен'ко Сталіна за його авантюри в Кореї (і то вилає сам-на-сам, лише якийсь сексот підслухає), то його буде суджено й покарано, як "ворога миру" і "підпалювача війни"... і т. д., і т. п., згідно з большевицькою політичною діялектикою. І нарешті, застосовуючи цей закон "захисту миру", буде насамперед тяжко суджено і смертною карою карано весь активний революційний елемент в ССР, що активно повставатиме проти сталінської диктатури, бо повстання проти комуністичної системи та проти Сталіна, це повстання проти політиків-миротворців, проти "цитаделі миру", проти єдиних прaporоносців "миру"...

Головне спрямування цього "закону" ясне, — він скерований проти всіх революційних, антикомуністичних сил в ССР. Активних і пасивних, і потенційальних. І переводитиметься він нещадно, масово, тотально. Коли вже Сталін був ініціатором цього закону (а він був ініціатором його) то ясно, як він буде застосований. Так само, як була застосована вся страшна машинерія НКВД за наркома Єкова, Сталінового джури, в боротьбі проти "ворогів народу", ініціатором чого був теж Сталін. А той факт, що цей закон пущено в дію за обставин аналогічних до обставин "єжовщини" (а саме — переддень війни, бажання тієї війни й поразки ССР в масах, а звідси потреба забезпечення внутрішньої стійкості ССР) говорить про нещадність його переведення. Море крові буде розлито й море сліз в ССР застосуванням цього "закону про захист миру". Буде набито тюрми, буде набито велетенські братські могили багатьох нових "Катинів" та "Вінниць", буде набито незчисленні концентраційні табори ССР новими "злочинцями", що будуть карані за рубрикою "ворогів миру". І найбільші жертви тут складуть ті народи, які все виявляли себе непримиреними до большевицької диктатури і московсько-большевицького, "миролюбного" імперіалізму. Готовучись до нової всесвітньої війни, до

так і лишилось невиясневим, на чому ж все таки тримається советська тоталітарна система, НА ЯКУ Ж КЛЯСУ ВОНА СПИРАЄТЬСЯ. Оповісти п. Павлюка, а відтак і всіх подібних "теоретиків", лішче брэли під захист українську підсоветську інтелігенцію в такій її трактуванні, як то зробив Павлюк, пебто ВСІ фахові кадри українського народу — інженерів, пляновників, вчителів, вагономів, техніків, науковців і т. д., обороняючи їх від злонікої диктатури та від закиду в становленні й утримуванні советської диктатури. Лише таку вузьку мету вони переслідували, оминувши питання, на чому ж справді стала лівська диктатура оперта, на чому ж тримається сьогодні, в чому секрет її існування сьогодні.

Доведено, що вона тримається не за відкритій Павлюком "клясі прапрюючих паразитів" — пебто, за його ж словами, "клясі позапартійних службовців". На чому ж, на який же клас?

Очевидно, що "клясу" володарів, тобто правлячу кліку, складену з партійної бюрократії та НКВД, ми рікноємо за дужки, як господаря, що володіє життям і смертю 200 мільйонів людей і здійснює над нами свою диктатуру в ім'я торжества своєї комуністичної ідеї фікс. Виносмо за дужки, як ту правлячу камарію, що тримає владу в своїх руках і від ким тієї влади не розділяє і що сама вивершена однією особою з необмеженими більш авіж імператорськими прерогативами. Оскільки ж ця, як і можна, диктатура потребує опертя в масах, а точніше, СЕРЕДНИКІВ для свого здійснення (тобто здійснення влади, як НАСИЛЬСТВА мевшості над більшістю), то вивісли за дужки "клясу" володарів, маємо за прелімет розгляд, якими ж середниками під правлячою кліку здійснює свою диктатуру, точніше — на яку саме суспільну конкретну клясу вона спирається в ССР поза пропагандним галасом, що вона де здійснює "диктатуру пролетаріату", тобто робітничої кляси. Яке ж, так би мовили, СОЦІАЛЬНЕ обличчя?

Кожен, хто добре знає советську дійсність, хто зас

збройного запровадження "миру в 'усьому мірі", большевицька тоталітарна машина здесяткує всі творчі, революційні сили поневолених наєю народів, ті сили, що так співзвучні всьому прогресивному людству, всім тим, хто дорожить свободою, хто хоче й буде за неї боротися. Коротше — "закон про захист миру" втопить в крові, вимордует терором всередині ССР все те, що може стати на допомогу вільному демократичному світові в його боротьбі проти тиранії і насильства. Для цього він вигаданий, для цього він ухвалений і на це він скерований.

Які висновки мусить з цього зробити весь культурний світ, все людство, що посуджує насильство і дженосайд, що заповідає боротьбу комуністичному мракобіслю в ім'я демократії, в ім'я людської свободи і християнської моралі? Заявляємо:

Якщо цивілізований, вільний, домократичний світ хоче врятувати мільйони своїх спільніків і однодумців по той бік залізної заслони, якщо він хоче довести, що він дійсно знаменоносець свободи і демократії і прибічник християнської моралі не на словах, а на ділі, то він мусить негайно прийти всім тим поневоленим большевизмом народам ССР на допомогу.

Він мусить брятувати їх від "закону про захист миру". Він мусить врятувати мільйони людей від терору, мордувань, катогрії і смерті.

І не словом, а ділом!

С. Г.

історію розвитку большевицького тоталітаризму, коли вів схоче вільготість об'єктивного, мусить ствердити. ЩО СЬОГОДНІ БОЛЬШЕВИЦЬКА ДИКТАТУРА ГА Й НОСІЙ — ПАНІВНА КОМУНІСТИЧНА КЛІКА, НЕ ТРИМАЄТЬСЯ АНІ НА ЯКІЙ СОЦІАЛЬНИЙ КЛЯСІ В НОРМАЛЬНОМУ РОЗУМІННІ СУСПІЛЬНОЇ СТРУКТУРИ І НЕ ТРИМАЄТЬСЯ ВОНА НА БУДЬЯКІЙ КЛЯСІ ВЖЕ ВІД ДОВШОГО ЧАСУ. Сьогодні, як і від давшого часу, большевицька диктатура є зовсім не класовою, тобто не вияв панування тієї чи тієї суспільної кляси в ССР. Вона є надкласовою. Що це означає в большевицькій практиці, розглянемо нижче. А тим часом кілька слів про передисторію цього надкласового періоду большевицької диктатури.

Поки большевики до цього дійшли, большевицька диктатура пережила кілька цікавих періодів.

Перший період, що зайшов зразу після революції, це був період большевицької диктатури, міцно спертої на певну суспільну клясу, а саме на робітничу клясу та на Й „союзника“ — незаможне селянство, а потім і середнє цивільне. Іменем цієї робітничої кляси та селянства революцією роблено, іменем їх встановлювано владу, представниками робітничої кляси насамперед комплектовано партію, як „авангард робітничої клясі“, іменем Й ж притягено до співучасті, як союзника, клясу незаможного селянства та активніші елементи з усіх шарів суспільства, трактуючи робітничу клясу, як авангард того суспільства. Таким чином, советська влада була сперта на абсолютно більшість суспільства, ставлячи в його авангарді робітничу клясу. Можливість спертися большевикам на абсолютну більшість давала та колosalна атракційна сила ідеї, яка лежала в основі соціальної й національної революції в колишній царській імперії, яку (ідею й революцію, її збуджену вими енергією мас) використали большевики.

Ця атракційна сила ідеї, сила сопільних та національних класів, віра в них, а значить і віра в большевиків, давала змогу большевикам триматися міцно без особливого апарату диктатури. Треба сказати, що той апарат т. зв. „пролетарської диктатури“ в першому періоді був дуже слабий. Однак советська влада в тім періоді була вважана рішньою сильнішою аж будь коли за всю свою історію. Її навіть якось видимість демократії, якась свобода преси, свобода думки, свобода критики. Ба, навіть існували середпартійна демократія в самій ВКП(б), що давало змогу існувати опозиційним течіям. Це власне, тобто наявність якихсь елементів демократії, було силою советської влади в тім періоді поки діяла її будь-які опозиційні настрої переборювала сама атракційна сила советської ідеї в масах.

Большевики в тім періоді навіть могли дозволяти собі широко пропагувати ленінську тезу про поступове відмиряння держави, як апарату класового насильства.

Це все було в „медові“, так би мовити, місці чи „медові роки“ після революції.

Потім прийшли будні й гіркі розчарування в масах. З революції вийшов „пшик“, що все більше й більше діхолило до свідомості спочатку передових людей, а потім і широких кіл. Учайдіння від революційного патосу минуло й минуло захоплення можливістю встановлення царства небесного на землі. Виходило, що Марксову тезу про встановлення комунізму на капіталах царської „тюрми народів“ здійснити неможливо. Як найяскравіший вияв настроїв цього періоду, можна взяти фразу М. Хвильового, про те, що „революція зайшла в раковину з калом“. Основа під большевиками почала хитатися, бо атракційна сила ідеї й віри в революцію, в краще майбутнє почала вивітрюватися в масах геть. Але на той час апарат на сильства, тобто державний апарат большевицької влади змінів і це вже давало змогу дещо свою сопільну основу, цебто основу на яку большевицька влада спиралася, звузити. Проголошення НЕПу це було з одного боку поступкою приватньому капіталові, а насамперед середньому та заможному селянству, яким, заможним селянством, поробилися недавні незаможники й тепер замість ефектерів комуністичних ідей хотіли дещо іншого: — закріплення своїх привілеїв, поширення їх і все більшої участі в усіх галузях народного життя, аж до перебрання влади

на місцях і вище. Отже проголошення НЕПу було поступкою цим настроям, але... Але ця поступка була тільки в галузі економічній. В галузі політичній проголошення НЕПу не було фактично звуження большевиками соціальної бази своєї влади, перевесення апарату виключно на робітничу клясу та НА ПАРТІЙНУ БЮРОКРАТИЮ НАСАМПЕ РЕД.

Але робітнича кляса була піддавана тому самому процесові — процесові вивітрення атракційної сили революційних комуністичних ідей. Тому звуження соціальної бази пішло ще далі. Робітнича кляса вже не була основою большевицької диктатури. Наростання опозиційних настроїв змусило верхівку компартії зорієнтувати все виключно НА ПАРТІЙНУ БЮРОКРАТИЮ, на советський бюрократичний апарат влади, цебто апарат насильства, комплектуючи його все більше за надкласовим принципом. Ті країни демократії, що мали місце серед робітничої кляси, були геть зліквидовані. Розгромлено т. зв. робітничу опозицію, зведено до нуля значення заводських комітетів, профспілки перетворено виключно на агентурний апарат, поставлений до послуг партійної бюрократії.

Такий самий пропес відбувався і в самій партії. На ростання опозиційних рухів було тому показником.

Перемігши сталінізм розгромив жорстоко всі опозиційні групи як вгорі, так і особливо по напівнельких компартіях, почавши еру вже непривованої голої партійної диктатури, хоч і робленої іменем робітничої кляси. Влада остаточно втратила свій класовий характер. Державний апарат насильства вже був досконало організований і зміцнений і це давало змогу партії Сталіна за крутити всі шруби до краю і вже не рахуватися з жадібними соціальними групами чи клясами. Диктатура стала воїнізу диктатурою надкласової купки плутократів з однією особою на чолі.

Втративши класовий принцип, винувши забавки в демократію, правляча кліка стала на зовсім інший принцип. Цей, правда, принцип був застосований від самих початків, але не в такій формі, як в останній фазі большевицької диктатури. Це принцип — „Розділяй і воло дій“. Але в першій фазі по революції це було розділювання суспільства на кляси й вигрібання переваги шляхом міжкласової боротьби. Після ж втрати свого класового характеру, большевицька диктатура поклала в основу інше „розділювання“. Це вже було не розділювання суспільства на кляси, а РОЗДІЛЮВАННЯ САМИХ КЛЯСІ НА ЧАСТКИ і поборювання одних другими. Це розділювання всього суспільства вже не за соціально класовим принципом, а ЗА ПОЛІТИЧНИМ І ЕТИЧНИМ. Було поділене й подроблене з середнім робітництвом, так само й селянством, так само й службовців. Так само й саму партію. Тих рубрик дроблення було багато — це „кукурлі“, „підкуркульники“, троцкісти“, „хвильовісти“, „бухарині“, „опортуністи“, і т. п., варешти, „саботажники“, „країди люді“ й „гірші люди“, „шиківники“, „ударники“ „герої“ й „ледарі“...

Але, помінаючи це богохутство номенклатури, в основному розділювання йшло по лінії „потрібних“ і корисних для большевицької диктатури людей і „непотрібних“, вірніше — небезпечних, придатних лише для експлуатації. До перших належав християнський і здебільша злочинний, аморальний елемент, який за „лакомства вешасії“, цебто за якісі мінімальні привілеї або за привілеї НЕ БУТИ САМОМУ РОЗКУРКУЛЕНИМ ЧИ РЕПРЕСОВАНИМ, виконував службово все, що йому накажуть, тобто був середником диктатури. А був і такий елемент, що намагався бути „правовірнішай за самого папу“, з шири місцем, вислужуючись.

Ось так поділивши кляси й групи на частки зсередини, большевики поборювали й приборкували (ї розпивали!!!) кожну клясу й руки — селянство руками селян, робітництво руками робітників, службовців і інтелігенцію руками тих же службовців і інтелігенції. Хіба ще треба нагадувати, що жахлива кампанія „розкуркулювання“ проводилася руками тих же селян. При чому для цього було змобілізовано злочинний плебейський елемент, який здебільша складався не обов'язково з сільських зліднів, ба, навпаки, при цій роботі пописувалося плебейство

якраз З ЗАМОЖНИХ ШАРІВ, оте саме злочинне плебейство, що, бувши куркулями (але отами "глітаями" чи "па вуками" за Кроціненським), ще в революцію, гнане шаленою жадобою, йшло не на барикади або під Крутами, а в поміщицькі садиби розтягати шмаття та биги роялі й триумо, палати бібліотеки, як "буржуйські", "панські ви- требеньки". При советах воно збідніло і тому було истинне.

Або серед робітників доносили на робітників за спів зведення чи за "агітаційні" розмови, чи за "ухили" і таким чином вислужувалися не то інші, як аморальний і злочинний з уродження елемент з серед тих же робітників.

Те саме серед службовців і серед інтелігенції. Бо ж "проробляли" інтелігенцію й "викривали" і розпинали на ідеологічному фронті "куркулів" та "відкуркульників" та інших "укловістів" не хто інший, як ті ж самі інтелігенти, злочинний елемент, з псеміх них аморальний з покликання. Ріжні вислужники кар'єристи. І вони не були пролетарського чи селянського походження, здебільша навпаки, були вони аристократичного походження, тому їх вислужувалися особливо пильно й старанно, щоб їм простили владу імущі огі інші "непезивні" соціальні походження.

Ось пей продукт розшарування всіх класів і суспільних груп, пей злочинний елемент і є основою, на якій тримається советська диктатура, тобто система страху й терору. Та основа антикласова й асоціальна, й аморальна.

Щоб "не ширитись баламутством", мусимо зразу ж і рішуче підкреслити, що маємо тут на увазі не тих, що "будують, вчать, лікують", і навіть не тих, кого "висувають" до верховної ради, і навіть не багатьох з тих, що дістають ордени. Останнім часом, скажемо, дісталася орден знаменита майярка Олена Кульчицька, що й звання заслуженого діяча мистецтв республіки, але ми не таких маємо на увазі. Ні, ми маємо на увазі тих, що "гавкають", отих, що згодом оклеюють що "орденосну" діячу і запроторять до в'язниці, якщо поступить наказ згори прибрести її з поля овиду геть. Огіх явних і потайних опричників, що при допомозі їх утримується в атмосфері вічного страху, моральної депресії серед всіх класів суспільства. В противагу твердженням публіцистів з групи I Майстренка, що, мовляв, найбільшим мінусом ка дрів, на які спирається большевізм, є їхня антикомуністичність, тобто без'ідейність відносно комунізму, ми мусимо ствердити, що якраз та надкласова підпора большевизму є по своєму "ідейна", бо вірить в сталінську диктатуру і її служить. Що ж до комуністичної ідеїності, то весь народ в ССР є настроєний антикомуністично, вороже до комунізму однаке це не є негативним явищем, а позитивним. Саме тому існує й диктатура супроти цього, оперта на міжкласове духовне плебейство.

Доречі, як ілюстрацію на кого зорієнтована советська диктатура, можна навести б приклади з історії боротьби тієї диктатури проти національних ухиля в національних компартіях, коли для НКВД було міродаючи не те, що говорить призначений на знищення який небудь видний національний партійний діяч (ще й з довгорічним стажем і "революційними заслугами"), а те, що говорить без партійний сексот і провокатор. Коротше, міродаючи було те, що говорить вірна й услужлива плебейська опричнина.

В цьому ї є секрет сьогоднішнього большевицького тоталітарного механізму. З цього елементу "надкласового" й асоціального вербується армія сексотів і провокаторів в всіх ділянках, включаючи й ідеологічну, з них же вербується убивці й костоправи, діячі основної інсти туці на якій тримається найбільшою мірою сталінська диктатура, а саме — НКВД.

Оперти на такий от грунт дало змогу розвинуті до небувалих розмірів систему шпигунства серед суспільства, систему доносицтва, очорнювання, шелювання всіх не згідних і інакомислячих, систему залякування, систему психічного терору, за яким стояв терор фізичний, уговораний представниками всіх класів і груп в ССР. Брудне діло потребує брудних рук. Ті брудні руки правляча кліка знайшли у всіх класах суспільства, розшаровуючи його всіма засобами, нагаси і бубником, та добираючи те, що

її потребне. Така от "надкласова" основа дала змогу ідеально поставити большевицьку машину терору (морально го й фізичного) й гнати всі класи — робітників, селян і інтелігенцію — крізь готод і злінці "вперед до комунізму". І то суспільні класи всіх націй.

Найкрасномовнішим прикладом опертя советської диктатури як соціальному "анагностозом" є елементі в практиці советської влади по концентраційних таборах, де адміністрація спирається на верству кримінальних злочинців, на цей люменівський елемент, асоціальний і аморальний, називавши їх "соціально близькими". Цебто для влади Й НКВД "соціально близькими".

Ось так стойть справа з тією "основою, большевицької диктатури" сьогодні. І великий блуд робить кожен той, хто хоче якісь класи в ССР прислати прерогативи "основи" советської системи, як те зробив п. П-влюк. Між іншим, найкраще що механіку советського тоталітаризму зрозуміла наша достославні "відокремленці" — т. звани бандерівці, хоч і удають з себе вайвачів. Вони І зрозуміли, вони І й застосували тем в міру своїх сил, в маштабах Ім доступних. Хіба їхня практика, що ми І спостерігаємо-ряд років по таборах і в цілому еміграційному середовищі, це не те саме в мініятюрі? Оте розділювання еміграції на "країнах" і "гірках", на "здорових" і "хорих", на "українців першої категорії" й на "москалів", щоб своїх неоднодумців скомпромітувати й поборювати. Це та сама практика "розділювання й володіння". Правда, об'єкт володіння не дуже презентабельний — якесь мізерне таборове "корито" або право збирати з людей гропи на утримання ріжливих "допомоговик" установ (довомогових, бо мають допомагати самі собі й свої партії за рахунок інших).

Ця практика "розділювання", це є так само дроблення суспільства на частки за морально етичним принципом. Тут це виявилось ще в більше іскравій формі. Бувши сама ця партія організацією асоціальної й антикласової, бо скомплектована із здекласованого елементу, на віть більше того, мавши в своїй основі ідеологію здекласованої, сектярської політичної течії, ця організація провадить розшарування суспільства в потрібні напрямку. Насамперед ця організація розчленує молодь. Вона виходить з неї потрібні собі кадри, спотворюючи юні душі, втягнені в орбіту щіль "партії", виховуючи їх в заочному напрямку, використовуючи молодечий запал на деструктивну роботу, привчаючи її підглядати за всіма "не націоналістами" в замочку дірочку, як за "ворогами народу", шпигувати за старшими, доносити, свистати, викидати каміння, ножі й палічка проти поважних українських громадян, попирати явну брехню й провокації вишади своєї партії, що застосувала методу компромітувати своїх супротивників всіма засобами, не зупиняючись ще перед чим. До ВСЬОГО ЦІОГО провід партії привчає молодь і все це робиться під мобілізуючим девізом "Слава Україні!", таким чином злочинно намагаючись підлоту освятити іменем Батьківщини. Але крім калічення душ молоді, злочинний провід цієї "партії", розшаровуючи суспільство, добирає вже готовий співзвучний собі злочинний елемент з асоціальних і здекласованих одиниць, щоб на них спертися.

Це елемент здекласований, плебейський, зі злочинними залеженнощами від природи. Хіба зліність до братобівства, до надругання над старшими, до всіляких ганебних обструкцій і диверсій на зразок подій у Брадфорді не є ознакою злочинності, як і ті всі "подваги" ліба не є злочинними, що вимагають для переведення відповідних злочинних рук? А в підсумку випадків той елемент складається з тих, що ще недавно прислуговували й Сталінові.

Та зрештою такий добір продиктований типи змовами, які ставив перед даною організацією сама доктрина, на якій вона стоїть і яка була так опукло здійснена на одним з "важів" щіль мафії п. Коновенком, — це доктрина т. зв. білакізму. Цебто стремлення до законлення влади змовнищком шляхом, малюю кущкою людей. Звертаємо увагу читачів на такий цікавий момент — зазвичай доктрину білакізму за основу, бандерівщина та самим поставила акцент на своєму стремленні ЗАХОПЛЮВАТИ владу. Не боротися з ворогом, бо шахом змови

кушки авантурників ворога не переможеш, а захоплювати владу в Україні, якщо хтось того ворога переможе й вла- ду для українського народу здобуде. Тоді ця організація із своєю доктриною блянкізму, зіпершись на здекларований, злочинний, аморальний і тому не перебірливий в засобах елемент, робитиме змовницькі революції, щоб ту владу за хопити. А для цього треба раніше всіх своїх супротивни- ків змішати з болотом.

Словом, большевицька наука не пропала даром.

Але ми думаемо, що наука й для українського на- роду, для тієї його відшарованої більшості у всіх класах і верствах, отієї повноцінної й здоровової морально більшо- сті давленої большевицькою диктатурою довгі роки, теж не пропала даром.

Словом, практика еміграційної бандерівщини, хоч і в мініатюрі, але точно підтверджує, на яку основу спирається тоталітарна диктатура большевиків сьогодні, на якій соціальний основі стоїть сталінський антикласовий (чи над- класовий), антисуспільний, злочинний і аморальний тоталі- таризм. На такій, як було згадано.

І на іншу основу кожна тоталітарна система спирається й не може.

Елементарна здорова людська етика й мораль вик-лючають диктатуру й тоталітаризм і не можуть бути для них анонсовою, аві середником.

Брудне діло потребує брудних рук, а макіяжелізм в політиці і в здійснюванні насильства меншості над біль- шістю потребує такої, ї тільки такої основи.

В 1941 р., стоячи на такій „соціальній“ основі, большевицька система похитнулася. У війві, що вибухла, жад на суспільна кляса не мала охоти большевизм боронити, навпаки, всі кляси були раді, що нарешті такої системи здихаються. Більшовізм опинився перед крахом. Врятував його від краху гітлерізм, що був збудований за тим же принципом і віс ту саму диктатуру та ще й гіршу,—крім терору й насильства юс ще й расове винищення й загибель всім. І йому, доречі, прислуговували якраз наші аматори тези „розділяй і володай“. Той жах, що його юс німецький фашизм, змобілізував всі народи СССР до спро- тиву і тим було врятовано большевизм від загибелі.

Під час цього історичного іспиту большевики для зміцнення своєї диктатури й для забезпечення її від про- валу швидко вирішили підвісти під неї іншого конника, більш надійного, — вони вирішили оперти й на націо- нальнім принципі. Для цього було проголошено „славну“ „перевагу“ „великого“ „вибраного“ „непереможного“ і т. д. російського народу. Сталін вирішив уже спиратися не на покидки кляс, а на націю, найбільше чисельну в СССР, на російський народ. Він хотів скапіталізувати те, що сталося поза його волею, а саме — геройчний спротив цього народу гітлерівській загладі. Хоч перемога над гітлеризмом не була заслуга росіян, а була заслугою всіх повноважних большевиками націй, що спершу чекали Гітлера (в тім числі чекав і „великий“ російський народ та ще й вилояв з себе Власова й цілу власовщину, хіба ні?!), а потім розпізнавши, що він є Сталінів близнюк та ще й жорстокіший, поставили його ордам скажений спро- тив і тим забезпечили перемогу... Хоч історична об'єктив- вість вимагає ствердити, що остаточну перемогу над німе- цьким фашизмом забезпечили таки армії США й Англії, з їхнім вевичерним матеріальним потенціалом та техні- чною перевагою, але не будемо заперечувати й великих жертв та заслуг в цій перемозі народів СССР... Отже, хоч перемога над гітлеризмом була заслугою всіх націй СССР, однака Сталін потребував опертя на більшості (знаючи, зрештою, як ті всі народи його шанують) і тому завихляв перед російським народом. Він його проголосив найгениальнішим, найбільшим, найкращим і т. д., що вря- тував і Росію і СССР, і Сталіна з великої любови до

останнього та до його ладу. Хоч це зовсім і розходить- ся з правдою, бо російський той народ рятував не Сталіна його систему, а рятував сам себе, але треба було кадити, бо треба було дрібрати той народ до рук, най- більший чисельно, і спертися на нього.

Однака кадіння лишилось кадінням, а практика практикою. Після перемоги над німецьким загарбанником більшовізм вернувся до старого, продовжував фактично йти старою стежкою, а російський народ (як народ в його пілости) мало що зискав на тому кадінні. Наявність втікачів з росіян на захід після славної перемоги та Сталіно- вого кадіння і те, що вони розповідають перед підміні світом, доводить, що з тим опертям на цілу націю щось не гаразд. Очевидно що Сталін, хоч і зробив з російського народу в значній мірі зваряддя своєї політики та своєї ді- ктатури, все таки не користається підтримкою того наро- ду в цілості, підтримкою всіх його кляс і груп. Як він там не кадить російському фашизму, як перед ним не упадає, впра- гаючи в свій большевицький візок, старе незадоволення тільки скріпало ще декабристськими настроїми після пізнання величими людськими масами західної Європи, життя в ній робітників і селян, соціальних та політичних порядків у ній. І от поруч з кадінням „старшому братові“ існує не певність в його вірності. А звідси потреба ведення внут- рішньої політики за старим принципом — „розділяй і во- лодій“.

Треба думати, що на тлі того, що вілбувається в СССР після війни — а саме: наявність незчисленої кількості калік, удов і сиріт, матеріально піком не забезпеченіх, крайня пауперизація населення, безоглядна й все більша його експлоатація в шаленій підготовці до нової війни, зрост незадоволення у всіх шарах суспільства, по- силений терор і боротьба проти будь-яких ухилялів, і нарешті страх перед новою війною, що її розв'язує правляча кліка СССР в ім'я поширення своєї диктатури на весь світ, та небажання відповідати за большевицьку злочинну політику й практику, — ось на тлі цього всього, треба ду- мати, що большевицька диктатура в СССР тримається не на „великім російським народі“, а на тій самій великій практиці розчахлення з середини, розшарування всіх кляс і верств насамперед того ж самого російського народу. А вже нема чого говорити про всі інші нації в СССР. Девіз „розділяй і володай“, по відношенню до них сьогодні діє в СССР, може, як ніколи.

Найбільше він діє серед тих націй, які не мали ша- стя потрапити в число „найкращих“, „найвірвіших“, „най- відданіших“, бо довели під час війни зовсім зворотне. І мо- же тому над розшаруванням їх, над розчахленням їх по всіх клясах зсередини большевицька диктатура найбільше й практічно, щоб ці нації потрапили в розряд „гірших“ в офіційних проголошеннях, а це само вже породжує антиаго- нізм.

А треба ж не забувати ще, що самим проголошен- ням справа не скінчилася, що поділ на „країнці“ і „гір- щих“ набрав більш реальних і конкретних форм — націо- нального й політичного та соціального упослідження „гір- щих“. А звідси — не спираючись на ці нації в їх цілості, большевицька диктатура не спирається й на жодну клясу в них, а спирається на продукт внутрішнього роз- чахлення, розшарування тих кляс, на плебейство, на отої аморальній й злочинній елемент, антинаціональний і антисоціальний, про який була мова.

Брудне діло потребує брудних рук.

В цьому ї є секрет большевицької диктатури в СССР.

Якщо ж говорити про гатунковий поділ всередині тієї „кляси“, отого плебейства, на яке спирається сталінська диктатура, то поділ існує лише той, що одні стали до послуг „за страх“, а другі „за совість“.

Д-р І. Лисик-Рудницький

Антисоветський чи антиросійський

(Лист до редакції журналу „Дер Монат“)

Від редакції „Наших Позицій“: Шановний автор в листі до американсько-німецького журналу „Дер Монат“, що виходить в Берліні (лист був уміщений в червні 19 за 1950 р.), порушив кардинальну проблему перебудови Сходу Європи, якою тепер дуже цікавиться західна публіцистика, — шляхи демократизації Росії.

З огляду на правильно і цікаво поставлені тези в цьому штатні, наша редакція за згодою автора друкує повністю цей лист на своїх сторінках з тим, що в наступних числах „Наших Позицій“ члени редакції заберуть свій голос до цього питання.

Вельмишановна Редакці! Я є пильним читачем Вашого журналу, що мені його мої приятелі пересилують з Німеччини. Дозвольте сказати Вам дійсно ширий комплімент: „Монат“ є сьогодні одним з-поміж найліпше реагованих і найцікавіших європейських журналів, тому власне почиваю спеціальну потребу ще раз затрати голос з-поміж приводу листування в ч. 6 між „Монат“ і „Тагесшігель“ над питанням „антисоветська чи антиросійська політика?“, а саме з точки погляду українського емігранта.

Підставовою помилкою, що її в цій дискусії роблять обидві сторони, є на мій погляд те, що вони мовчать згідні в тому, щоб признавати і трактувати всіх мешканців Советського Союзу, як „росіян“. Захід занадто часто переочує факт, що СССР не є однонаціональною державою (луже важлива і завжди знова забута різниця між советським і колишнім націонал-соціалістичним тоталітаризмом!), але вона є імперіальним твором, є конгломератом різних народів. Між поодинокими „советськими народами“ існують радикальні, істотні різниці не тільки в мові і в етнічному типі, але також в політичній і культурній традиції. Карелець дійсно не стойте ближче до вірменіна ніж норвежець до португальця!

Згідно з переписом населення з січня 1939 року тільки половина в тоді начислених 170 мільйонів мешканців є росіянами. При цьому ще треба відзначити наступне:

1. Централістична й нівелююча політика Москви спричиняє штучне збільшення російського елементу; в інших обставинах мільйони поверхово зрусифікованих з певністю призналися б до свого дійсного народного походження.

2. Внутрівластивої російської („великоросійської“) мовної території треба узглядати декілька країн і груп населення, як наприклад донських козаків і сибір'ян, що дуже виразно виказують яскраво від московського взірця відмінну, регіональну й автономістичну традицію.

3. Аксесії, що сталися від року 1939, сильно збільшили неросійський відсоток советського населення.

Ці статистичні факти мають величезне політичне значення. Питання, про те, яке відношення існує між народом і большевицьким режимом, знаходить зовсім іншу відповідь у росіян, ніж у під'яремних народів Росії.

„Тагесшігель“ твердить, що він нічого не чув про існування „російського руху спротиву“. З цим можна погодитись, якщо справа йде про властивий російському народу. Але ця теза є цілком неправдива, якщо вона хоче сказати, що в границях російської імперії (Советського Союзу) не було й немає активного спротиву. Правда, — той рух, що впершу чергувала опирається на чужі народи Росії, європейські спостерігачі, легко переочують, бо вони звичайно дивитися на великий і складний східний простір тільки з московсько-ленинградської перспективи.

Перебіг подій в Україні, в найбільшій неросійській національній групі в ССР, може служити прикладом: З революції 1917 року зродилася демократична українська держава, що до 1921 року затято боронилася із зброя в руках проти советської інвазії. Кінець війни означав тільки пересунення боротьби в іншу площину. Україна 20-х років переживала феномен, що цілковито відповідає сьогоднішньому „тітоїзму“: місцеві комунисти, що вийшли в державний апарат, боролися на всіх ділянках публічного життя проти політичного, господарського і культурного московського централізму. На колективізації намагання політбюро, відповіло українське селянство хвилею саботажів і спротиву. Штучний голод в 1933 р., що кошту

зув Україні, Донецькому Край і Північному Кавказові життя багатьох мільйонів людей, був засобом, що його застосувала Москва, щоби приборкати неслухнє селянство. Треба відзначити, що ця голода катастрофа обмежувалася тільки до українських і інших чужоюнаціональних просторів; російські селяни дозволили себе без спротиву загнати в колгоспи. Великі німецькі перемоги на початках німецько-советської війни, треба частинно віднести до масових дезертирів неросійських вояків червоної армії і до постави населення Прибалтики, Білорусі, й України. Ця поставка обернулася в щось протилежне цьому тоді, коли німці з власної вини втратили всі симпатії. Підільний рух, що тоді могуть розвинувся в балтійських країнах і в Україні, мав в рівній мірі антинімецьке, як і антисоветське вістря. Після відходу німців партизани про дозвували боротьбу проти нового (власне старого) ворога, російського більшевизму, під час коли рівночасно сотні тисяч ішли і в еміграцію. Це стосується з певними локальними змінами всіх чужоюнаціональних просторів російської імперії: України, Прибалтики, Кавказу і Туркестану.

Які висновки можна зробити з всього цього для важливого практичного питання — можливості майбутньої демократизації Сходу і його остаточного членування в родину миролюбів націй? Це стосується чужих народів Росії, то питання є просте: скинення московського панування є першою необхідною умовою демократизації; коли це буде осягнене, то все дальнє постідує з цього майже само собою. Для балтійців, білорусін, українців, кавказців, туркестанців, це питання не виглядає інакше, як для народів середньоєвропейських і балканських сателітних держав. У кожному з цих випадків теперішній режим не є результатом місцевого, органічного розвитку, але чакордонним продуктом, що був принесений на вістрях російських багнетів до дотичних країн. Большевізм, що восени 1917 року захопив владу в Петербурзі і Москві майже без спротиву, досить довго обмежувався до центральних великоросійських губерній; чужоюнація периферія поводила себе вороже. Советизація цих країн передувала в спосіб, що слугить тепер прикладом для новіших „народно-демократичних“ методів: факт завоювання й чужого панування масковано насадженням локальних марionеткових урядів з ласки Москви. Знесення советської системи в країнах, що належать до ССР, „союзних республік“, подібно як і в сателітних державах, не було б жадним болючим зламом, але радісним і природним поворотом до власної національної індивідуальності. Розуміється, що існували б проблеми переходу на інші форми, але нічого не міняє у принципі. Було б легко довести, що традиції більшості під'яремних народів Росії, не тільки балтів і українців, але також старих культурою націй Кавказу, в більшому степені виказують „європейські“ риси, як традиції російського народу. Один приклад може вистачити: вирішальний елемент в житті російського селянства перед революцією, була сільська община („мір“), рід примітивного аграрного колективізму: переход від „міру“ до колхозу був для росіянинів з психолігічною точкою погляду відносно безболісний; цілком інакше представлялась ситуація в інших країнах. як наприклад на Україні, де селянін з давніх був наставлений індивідуалістично і пристрасно прив'язаний до системи приватної власності. Можна з великою правдоподібністю прияти, що народи, що живуть між Балтійським і Чорним морем в даному випадку старалися б про те, щоб увійти в європейську федерацію; Європа тоді б дісталася своє остаточне географічне заокруглення на Сході. А туркестанці вчленувалися б в передньо-азійську, ісламську систему держав, до якої вони належать свою культурою і всію свою історією.

А як справа з російським народом? Було б упрощенням ідентифікувати російськість з советським ладом, але не можна заперечити факт, що тут існують тісні взаємопов’язаності. З певністю це не був випадок, що комунізм закорінівся якраз у Росії. Божавітій, юторичними постатями, як Петро Великий і Леандр, Іван Грозний і Сталін, існує правдива внутрішня спорідненість (Закінчення на 14-й сторінці)

В. І. ГРИШКО

„Народжені бурею”

(Спроба духової біографії української підсоветської молоді першого покоління)

(Продовження з попереднього числа)

ІІІ. На шляху до національного самоусвідомлення.

1. Україна на тлі інтернаціональної революції.

На подавому вище тлі формувався і той головний для нас нині в опівці цього покоління елемент його свідомості, що називається — українське національне „я“.

Треба мати на увазі, що Україна і українська національна сирава були для молоді цього покоління явищем невід'ємними від революції. І від батьків, і з перших же кроків у школі вони чули, що Україна постала в революції, що до революції її, як такої не було, що український народ — не народ гноблених і упосліджених „мужиків“, над якими звущались російські помішки й капіталісти, не дозволяючи навіть мовою українською „мужикою“ говорити, павінною ж, отже — панською, мовою була російська мова і тому з нею і з Росією взагалі все шіювалось у свідомості цього покоління уявлення про панівну улесу, про капіталізм і взагалі про вчорашній несправедливий дореволюційний світ.

І коли п'я молодь з перших же своїх шкільних кроків зустрілася з Шевченком, що в ті часи був піднесеною новою владою до ряду офіційних революційних святих, то шевченівський український патос злиявся для них в одне із загальним патосом революції, звичайно — в її „Жовтневій“, большевицькій інтерпретації, і це ще тільки більше підсилювало самозрозумілу відданість цього покоління цій революції. І коли офіційна шкільна наука твердила, що тільки завдяки „Жовтневі“ українці мають зможу здійснити все те, за що боровся і загинув Шевченко, що тільки завдяки „Жовтневі“ українці мають свою власну державність у вигляді найліпшої форми після державності — „Радянської України“, то це приймалось тоді і не могло не прийматись щою молоддю як незаперечна істинна. Та на тлі цих, пореволюційних українізаційних років в це таки дійсно легко було повірити не тільки цій молоді, а й старшим, для яких також не роки короткого й нетривкого існування в час революції Української Народної Республіки, а роки дореволюційного „не було, нет и быть не может“ були тлом, на якому вони розглядали й оцінювали дійсно таки величні досягнення українського життя по революції.

Але взагалі НАЦІОНАЛЬНЕ покоління існувало для цього не само по собі й для себе, а тільки як частка великої всесвітської цілості, що була для нього на першому плані. Адже виростання свідомості цього покоління відбувалось в атмосфері найвищого піднесення ідеалів гуманістичного універсалізму революції, що за своїм характером і змістом була гуманістичною й універсальною революцією. В большевицькій же інтерпретації після революції, її романтично-ідеалістичного періоду після ідеалі трансформувались в ідеалі інтернаціоналізму і навіть космополітизму. І коли дух української національної демократичної революції був гуманістично-універсальний, то „Жовтнева“ большевицька революція була й програмово світовою, інтернаціональною революцією.

Світові інтернаціоналістичні гасла були, власне, найбільш ефектною сторінкою після революції, що саме найбільше й надавали їй того широкого розмаху і того високого патосу, який найбільше захоплював молодь цього покоління. Тут, власне, ця молодь знайшла те, чого всяка молодь шукає в кожній ідеї, на послуги якій вона хоче себе віддати: найбільшої широти обріїв, найбільшої універсальності в розв'язці всіх проблем, і головне — найбільшої новизни, модерності, найбільшої прогресивності, найбільшої наближеності до майбутнього і найбільшої віддаленості від минулого. І що ж більше могло відповіда ти цим вимогам, як не візія світової інтернаціональної ре-

волюції пролетаріату, що має відразу, до основ змінити всі старі, недосконалі взаємовідносини між людьми і націями на всій планеті, звінити всяке, в тому й національні не поневолення людини людиною та запровадивши загальну для всіх людей, без різниці націй, рівність і справедливість у світі?

Звичайно ж, думала п'я молодь, самозрозуміло, що Україна в цій світовій революції розв'яже зовсім автоматачно всі свої болючі проблеми, невід'ємні від загальнолюдських проблем. А пі проблемами, відповідно до змісту офіційно советської науки, всі так чи інакше зводилися для після молоді до соціальної проблеми, однакової для всіх націй. Національна проблема розумілась якісно як похідна від соціальної. Її вчли, що тільки пролетаріят, чи соціальні інтереси єдині в усьому світі незалежно від націй, поилакав розрубати гордій вузол усіх проблем у світовому маштабі. Тому його світова революція, вірила вона, пе воїтівську день перший нового літнього світу.

2. Інтернаціоналізм і націоналізм в схемі „революція — контрреволюція“

Інтернаціоналізм і космополітизм буде основою і життєвого і шкільного виховання після молоді. Інтернаціональне виховання так і називалося основний розділ усіх тодішніх педагогічних і комсомольських вказівок згори щодо роботи з молоддю. Це був час коли справи китайської революції цікавили всіх більше, від справи своєї мирної відбудови. Коли з приводу кожного страйку десь у тому другому, капіталістичному світі закордовом, відбувалася вавіть по селах еселюдні мітинги, а кожні збори, навіть які вебудуть споживчої кооперативи, кінчалися обов'язково резолюціями працівникам там „ротфронтогі“ чи „шупубундові“, як більші ще не закінченої світової пролетарської революції. Це був час, коли і українська література й мистецтво мали своїм об'єктом китайських кулі, індійських рікш, муринських чи інших колоніальних борців за свободу, взагалі всяких більш чи менш екзотичних „братів по класу“ різних віців світу.

Звичайно в цьому був дуже великий елемент навмисного переключування й спрямування пролетарської революції енергії молоді, яка мусила мати об'єкт для свого витрудування, в бік зовнішнього, позасовітського світу, де виникалися усі факти національної нерівності, відвертаючи цілком увагу від національних відносин внутрі. Але пе був також час, коли в ім'я інтернаціоналізму ще дісно таки досить послідовно й широко і внутрі засулжувалася усієве приваження будь-якої валії. Національний егоїзм і шовінізм вважалися тоді урядово вайбільшою контрреволюцією. При чому такою найбільшою контрреволюцією в ССР уважався тоді якраз російський великоодержавний шовінізм, офіційно проголошуваний тоді ще з головною небезпекою в ССР. На тлі ж форсованої українізації в Україні такий курс національної політики мав ще загальне довір'я до себе, як курс дійсно послідовно інтернаціоналістичний.

Виховуючись в дусі інтернаціоналізму, це покоління засвоюю собі погляд, що зрада засадам інтернаціоналізму — це зрада революції, отже контрреволюція, найбільший з гріхів. Тому ж, що за офіційною інтерпретацією все, що протиставилось інтернаціоналізму, подавалось тільки в негативному образі національного егоїзму і шовінізму, національної обмеженості й вузькості та національного консерватизму, а все це разом називалось одним словом — НАЦІОНАЛІЗМ, то п'я молодь і розглядала тоді націоналізм як синовім контрреволюції, як гріх, вартий всіякого осуду. Націоналізм означав для неї тоді пе

редусім національним ізоляціонізмом, відрубність від усього світу і від інтересів загальнолюдських. На тлі загального, викликаного революційного пориву до універсалізму, це природно здавалось цій молоді вузькістю, якимсь супереччям прогресові, супреччям стреміння вперед, до нового, вищого етапу людського співжиття в світі. Та ким чином націоналізм став для неї символом відсталості, символом вчорашнього дня.

3. Карикатура „Петлюрівщани“ і міт „Радянської України“

В конкретній же українській пореволюційній ситуації на УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ, якій офіційною пропагандою було підведено під лайкувичку „петлюрівчи“ було пристягнуто цій молоді погляд на зникнення минулого, як на останній подих вмираючої хутірської відсталості України, що неминуче, за залізною логікою історичного прогресу має уступити місце новій модерні, прогресивній Україні переможного пролетаріату. України широких світових горизонтів, України в передових лавах світової інтернаціональної революції. Відповідно до звичкої схеми протиставлень — „революція-контрреволюція“, „соціалізм-капіталізм“, „інтернаціоналізм—націоналізм“ під псевдовіном „петлюрівщина“ було після молодію віднесене до другої, негативної групи понять. Звичайно воно віддавала перевагу інтернаціоналізму. І це робила воно тоді тим більше з легкою душою, що вірила в сугоревавний офіційною пропагандою класовий характер цієї „петлюрівщини“, як захисника старого дореволюційного ладу і не бачила ніякого виправдання й на тлі тодішньої пореволюційної дійсності, в якій, у ті роки, ще не видвоювалося національних протиріч, бо все йшло від початку? якраз українських національних жадань. Про те ж, що це була тільки тимчасова уступка українській національній демократичній революції, тобто як раз тій самій „петлюрівщині“, це покочіння тоді ще, звичайно ж, не знато.

До цього ще треба додати, що час ранньої юності цього покоління був якраз часом загально пануючої, тоді в підсвітському уряді, пореволюційної опінії всіх українських півностей, що Й робили представники старшого українського покоління — покоління учасників революції. В цій переопіції домінуючим мотивом був мотив критики якраз „петлюрівщини“, а через неї — всього попереднього етапу української національної романтичної і української хутірської прогініїшиви, т. зв. „просвітленії“. Це було своєрідне самобичування тих, що проіграли боротьбу в революції. Якраз вчорашні петлюрівці вели перед очорювання „петлюрівщини“. В українській підсвітській літературі панувала тоді тема „петлюрівщини“, тема українського дон-кіхотства, тема „лицарів абсурду“, лицарів спізілової голекошароварної України, лицарів такої собі недоречної козацької сіці, повтореної як фарс у двадцятому електричному гіші. Цю му присвячена була тоді також багата українська мемуаристика з часів революції і громадянської війни, авторами якої були найчастіше учасники „петлюрівщини“. На цьому будувались тоді навіть перші українські радянські кінофільми. Це тоді Тютюнник ставив кінофільм „ПКП“ за свою участю, де, власне, осміювалось дон-кіхотство „петлюрівщини“. Осміювалось і засуджувалось. Все це, звичайно, не могло не впливати на цю молодь саме в напрямку її негативного наставлення до „петлюрівщини“ і відтак до українського націоналізму взагалі. І коли при цьому на кожному кроці

IV. Перед новим

1. СВУ і романтика української контрреволюції

В цьому шкільному віці ця молодь зустрілась із політичними фактами, які зіграли таку велику роль в П біографії і в процесі її духовно-політичного формування, зокрема ж і особливо — в формуванні її національно-політичної свідомості. Першим таким фактом була діяльність і розгром СВУ (Спілка Визволення України) та І спеці-

пілкреслювалось, а життя це в багатьох моментах підтверджувало, що Україна в союзницьких умовах живе повноважним національним життям, що саме в формі „Радянської України“ вона існує в житті реальності сучасності, а не в мріях заблуканих з учорашнього дні Дон-Кіхотів, то цілком зрозуміло, як це повинно було настроювати цю молодь в користь саме цієї „Радянської України“, пропагандившій міт якої поволі входив у свідомість як єдино можлива реальність.

4. Між інтернаціоналізмом свідомості і націоналізмом почуття.

Звичайно українська національна стихія гостійно і повно жила в серпнях цього покоління. Пануючи в почуттях і підсвідомості, вона все давала про себе знати, та вожачи свідомість цієї молоді питаннями. ЯКІ НЕ ВКЛИНИЛИСЬ У ЗВІЧНУ, заучену схему мислення. Ця національна стихія, не вмираюча, а все зростаюча в глибинах народних почувань і нестримно діюча на почуття цієї молоді, через родинно-кровну її пов'язаність із заперечуваннями, але незаперечими традіціями батьків і ділів, нагадувала їм постійно, що вони мають і мусять мати, якісь обов'язки і перед нею. Національні почування розгрівали в них і сама атмосфера буйного зростання української національної культури й мистецтва, зокрема літератури, що в своєму тодішньому вигляді не могли не впливати також на розвиток і національної свідомості. Все це все більше починало вимагати від цієї молоді відповіді на питання про місце національного моменту в юго свідомості і про відношення його до моменту інтернаціонального.

Вночій советським вихованням інтернаціоналізм вимагав негації нації взагалі, а прородив національне почуття заперечувало таку негацію. Відчуття певної подвоєності між почуттям і свідомістю починало виростати в психіці цієї молоді. Це подвоєність, що була тоді властивістю цілого тодішнього підсвітського українства. Питання редактора Карка з новелі Хильового — „невже я злочинець, що люблю свою Україну?“ — було тоді в підсвітській Україні питанням усіх чесних і широких, та тому і подвоєних українських душ. Володимир Сосюра це подвоєння висловив згодом у поемі про „двох Володьок“, що жили одночасно в його душі, з яких один був большевик, а другий націоналіст, тому себе в цілому він окреслив ім'ям „націонал-большевик“. Тичина ж, вистовлюючи ці муки подвоєності між інтернаціоналізмом і свідомості і націоналізмом почуття відповів на питання Карка так: Любите свій край не є злочином, КОЛИ ЦЕ ДЛЯ ВСІХ. Оце останнє — „коли це для всіх“, власне й було прородивою формулою мислення, шукаючого компромісу інтернаціоналізму з природним націоналізмом. Міг бути тільки компроміс. В протиставленні ж завжди віддавалась перевага інтернаціоналізму перед націоналізмом, як революції перед контрреволюцією.

В такому душевному стані перебувала ця молодь в свої шкільні юнацькі роки. Це були роки 1925-28. Ця молодь тоді вчиняла в старших класах семирічок, чи в т. зв. технікумах. Була вона тоді віком ще, правда, дуже зелена, але треба пам'ятати, що це покоління найзагородніших літ революції, коли кожен рік не тільки в історії людства, але і в особистому житті людини важив буквально кількох років. Безперечно, молодь цього покоління, була старша своїх фізичних років. І у віці приблизно 15-16 років вона була вже в половині таких душевних конфліктів, які звичайно люди переживають значно пізніше.

ІДЕЙНИЙ СВІТ.

яльного молодечого відгалуження — СУМ (Спілка Української Молоді).

Значення діяльності цих двох організацій, зокрема СУМ'у у житті молоді цього покоління в нас ще не досліджені і тому недоцілеві. Відомо, що ці організації були масовими і в заплідні до викриття і голосового процесу не були відомі навіть там, що були до неї причетні.

Як конкретні СВУ і СУМ вони існували майже тільки в київському академічному і київському студентському осередках. Люди ж, пов'язані і діючі в контакті з цими осередками на провінції здебільшого ж знали тільки осіб і тільки особисті зв'язки. Це власне ж було методою цих організацій. Вони ж намагалися бути як організації не видимими, діючи від вигляду різних культурно-освітніх, кооперативних, фахових, мистецьких тощо організацій і установ, а зокрема укр. автокефальної церкви. Та ж дія їх була незвичайна. Це було намагання використати всі велетенські можливості тодішнього бутнього офіційного національно-культурного і господарського будівництва, щоб спрямувати розвиток свідомості населення, зокрема студіюючої молоді, в річище протибольшевицьке, самостійни цьке. Але віякої актирної, революційної дії прямого характеру вони в той час не тільки не робили, але ж не пропонували. Зокрема це стосується СВУ.

Взагалі назвати СВУ організацією революційною можна хіба з великою натяжкою. Скоріше їй відповідала б назва контрреволюційної організації, тільки не в специфічно-більшевицькому, а в звичайному значенні слова „контрреволюція“, тобто рух за привернення попереднього існуючого стану, а не за встановлення нового. Контрреволюційною в такому сенсі вона була навіть у суб'єктивному наставленні більшості її головних керівників. Ці ж головні керівники — це були типові „внутрішні емігранти, з найменш революційних, соціал-федералістичних і „хліборобських кіл розгромленої“ „петлюрівщини“, отже — люди, що лишилися на підсоветській Україні, але були органічно чужі її переволюційній діяльності і ворожі їй.

Вони в більшості були яскравими представниками до революційної хуторянської України і „просвітнями“ в повному розумінні цього узагальнення, що не зрозуміло навіть тієї „петлюрівщини“, до якої була причетні, а „Жовтневу Революцію“ просто ненавиділи, але найбільше зате, що вона порушила до глибини їхній мрійний народ вицько-каганцієвий спокій. Симпатичні ділусі її дяді з добродушними українськими вусами, вони були зворушені безпомічними в своїй справді героїчній спробі створити в умовах УССР українську підпільну організацію, яку відразу ж дали змогу обплутати такою сіткою агентів ГПУ, що поруч із справжньою СВУ і в вій самій панувала ще й фіктивна СВУ-ГПУ, яка так розіграла справжню СВУ, що потім її керівники на процесі тільки рукали розводили, самі лівувшись, що вони натворили таких діл.

Такий голова СВУ — акад. Ефремов, для якого найвищим ідеалом політичного діяча був... Грінченко, і тому сам він був так би мовити діячем грінченківського типу, тобто героєм маліх, непомітних діл на т. зв. „народ вій наїв“. Такі діячі є звичайно величими ідеалістами, але в умовах підсоветських вони були все таки Дон Кіхота ми минулого. І коли в свій час большевицький критик Косяк називав петлюрівщину грінченківщиною на коні революції, то СВУ справді виглядала на грінченківщину в підсівському підпіллі.

По суті ж вона була запізнілою відринкою українського народництва з його зворушливою вірою в магічний вплив сантиментальної проповіді етнографічного патріотизму „рідним словом“. Власне відділ історії етнографії Академії Наук у Києві і був цитаделю СВУ. Звідти, разом з етнографічно-видавничими „Етнографічними збірниками“, з етнографічними комісіями „ішли в народ“, як пів століття тому із своїми замаскованими під невинні лекції політичними проповідями і для нав'язування невидимих зв'язків емісарі СВУ, люди клясичного переволюційного покroю. Ці люди, правда, жила ідеалізацією вже не дореволюційної, а військово-революційної України часів „петлюрівщини“, але внутрішньо вона була їм далека, бо дух властивої „петлюрівщини“ — це був, власне, дух української національної демократичної революції, дух революційних визвольних змагань, дух романтичного, революційного пориву України. Керівники ж СВУ були „петлюрівчими“ саме в такому сенсі цього слова, в якому їх таки слушно критикували большевики та її самі справжні петлюрівці після революції. І тому для людей підсівської формaciї це були романтики не революції, а контр

революції, романтики реставрації власне, дореволюційної, капіталістичної, хоч і самостійної України.

Звичайно, говорячи тут про СВУ ми маємо на увазі саму властиву організацію СВУ, а не той масовий рух спротиву Україні колективізації, що існував цінніше в рр. 1929-1930 і навіть в наступні роки та що його в зв'язку з викриттям СВУ саме в ці роки звичайно піддавали під назив СВУ. Зрештою психологічно цей рух був дійсно зв'язаний з СВУ, але остаточно, що учасники його під впливом витвореної навколо СВУ української антисоветської атмосфери і під впливом також певної реклами самої вази СВУ в зв'язку з її викриттям, справді вважали більше її невідому СВУ за свій політичний центр, уживуючи самі часто назив „СВУ“. Цей рух, у якому брали участь і деякі люди, що мали якесь відношення до справжньої СВУ, пішов значно далі від ідеологів і керівників СВУ, і був головним чином селянським і дійсно революційним, але стихійним, рухом.

2. СУМ та його трагічні і героїчні сторони

Щодо СУМ, то вона була трохи відмінна від СВУ організація, але постала вона дословно як організація синів тих батьків, що творили СВУ і її сферу діяльності. І тому вона відрізнялась від своєї батьківської організації лише настільки, наскільки в загалі молодь в одній із старшими сферами діяльності відрізняється від старших. Ідейно-політичний зміст цієї організації був той самий, що й СВУ.

Організатори і перші кадри СУМ валежали до покоління молоді старшої, ніж те покоління, про яке тут іде мова. Це було так би мовити покоління тих свідків, а то й юніх учасників революції та громадянської війни. Вони бачили революцію, зокрема громадянську війну, безпосередньо самі. Але бачили її, як звичайно, в такому віці, ніж своїми очима, а очима своїх батьків, її учасників. А були це діти переважно петлюрівських діячів і в загалі петлюрівців. Перше виховання вони дістали від цих батьків. Це було націоналістичне виховання, але націоналісти чине в розумінні, власне, національного романтизму „петлюрівщину“ й повстансько-отаманського періоду. Це було виховання передусім на козакоманській лектурі Кащенка і Олеська Острівського. А також на козакоманії петлюрівських повстанських отаманів з їх розкішно чорнонощично-гайдамацькою бутафорією. Революція вийшла в їх свідомість як новітня запорізька епопея. І як така, вона в основному і була джерелом їх антисоветського ентузіазму, розпалюваного далі їх батьками із середовища СВУ.

За своїм основним складом СУМ була організацією студентською. Студентами були керівники СУМ Павлушкив і Матушевський. Серед студентів київських інститутів і технікумів, зокрема в ІНО (Інститут Народної Освіти) та в педагогічному технікумі імені Грінченка в Києві, були основні осередки СУМ. Студентами тоді були якраз представники покоління юніх свідків і юніх учасників революції та громадянської війни, що виховувались батьками петлюрівцями і що на них і спиралась скрізь СУМ. Але об'єктом своєї діяльності СУМ мала також учнівську молодь революційного покоління. Майже в більшості семирічок і технікумів у містах і містечках люди з середовища СВУ-СУМ організовували тоді під виглядом різних шкільних гуртків учнівські осередки СУМ. Під виглядом додаткового поглиблених вивчення української літератури й історії, чи щось подібне, проводилася у лекторіях формах праця СУМ. Відбувались читки літератури, видавані тоді легально видавництвами, обсаджевими діячами СВУ (напр.: „Світъ“, „Слово“ і „Час“), але з відповідними коментарями, що мали на меті виховання національної свідомості. Щойно там, у цих гуртках, се лекціонувалися і добиралися відповідні одиниці для вуччя зв'язків по лінії СУМ.

І це були дійсно тільки одиниці. Як і СВУ так і СУМ не розбудовувались масово. І не тільки з причин конспірації, але і з причин відповідності і відчуженості від широких мас, які в основному в ті часи були психологічно положені під впливом офіційно пануючої советської ідеології і мисливі за її сприйняттями для них схемами.

Зокрема молодь цього революційного покоління, що тільки й могла тоді за схемами цього мислення думати, будучи в ті часи переважно в сфері діяльності комсомолу і в комсомолі, не тільки не була притягнена до СУМ, але навпаки — саме від неї найбільше конспірувалась СУМ, вважаючи себе у всьому противставленням комсомолу. Тому СУМ звузив себе в вужчому колі, спеціально тієї молоді, що не була і не могла й бути в комсомолі, тобто — в колі молоді, вибраної головним чином за ознакою такого соціального походження, або такого родинного оточення, яке гарантувало її симпатії до „петлюрівщини“.

Це неимовінче прирікало організацію до стату певного противставлення основним настроям серед основників мас тодішньої молоді. Зокрема специфіка мислення молоді революційного покоління, з її схемою противставлення революції — контрреволюції, соціалізму — капіталізму, інтернаціоналізму — напіоналізму була чужа й ворожа провідному типові молоді СУМ, які не враховували цього і своїм тотальним запереченням всього пореволюційно-советського виразно ставили себе в очах цієї молоді в табір контролю революції. Як контрреволюція ж СУМ, як і СВУ, звичайно не міг найти віяких шансів на успіх серед неї. І тому більш трагічною від географічною сторінкою історії української боротьби в підсветських умовах була історія цих організацій і їх кінця в сітях провокації і терору ГПУ.

Але, як і в випадку з СВУ, тут треба відзначити, що існувало, так би мовити, дві СУМ: та, що разом з СВУ була суджена на процесі в Харкові 1930 р., тобто — СУМ студентсько-академічного і в основному київського центру, і СУМ, що просто розстрілювалось без суду по всіх містах і містечках України, в основному селянська СУМ, що під цією назвою, як і старші СВУ, дійшла до активно-революційних дій в часи колективізації. Це була шкільна селянська молодь, розворушена національною атмосферою, витвореною навколо СУМ у школах, але кинена в активний спротив, звичайно, не центром властової СУМ, а самим життям. Зрештою відомо, що і в центрі СУМ існувала активно-революційна течія, що навіть противставлялась консерватизму СВУ.

Проте все ж і в цілому СУМ і СВУ, як ми вже сказали, відграли велику роль в процесі розвитку національної свідомості молоді цього покоління, про яке тут мова. Ця роль була, правда, більш посередня, від пряма. По прямій лінії своєї організаційно-політичної діяльності ці організації серед неї помігли успіші не досягли. Воно але не організували її, але не примирили її та іншу, протилежну советській, схему мислення, з якою вони „до неї“ йшли. Але витворена атмосфера на культурно-освітньому фронті, зокрема в шкільництві, атмосфера постійного нагадування про існування і емоційного розбуджування українською національною стилістикою, атмосфера наявності в полі зору цієї молоді бодай наївно-етнографічно-народницької, але національно-української романтики, надзвичайно сприяла поглибленню в неї отого душевного роздвоєння між українською національною підсвідомістю і советською інтернаціональною свідомістю, яке й так існувало в цієї молоді, посилювало природну любов молодої української людини до свого, українського, і загострювало постійно терзаюче її питання Карка: „Невже я злочинець, що люблю свою Україну?“

Відповідь на це вона мала в тичинній формулі „ко ли це для всіх“ формулі погодження націоналізму з інтернаціоналізмом. Але не по лінії цієї формулі йшли інші по-політичні шукання СВУ, СУМ. Власне взагалі в них віяких шукань не було. Вони йшли по второважливішій шляхі: перед революцією стежках любови до України, як любови до свого рідного хутора, без віякої уваги на оти „всіх“. Ці вчораши стежки йшли в розумінні цієї молоді назад, а не вперед, вони були для неї контрреволюцією, а не революцією, і тому вони розійшлися з тими новими стежками, яких пристрасно шукало це революційне покоління.

3. Хвильовий і перші хвильовання „молодої молоді“

В шуканні цих нових стежок головну роль відіграво для них друге історичне явище, з яким вони зустрі

лися теж в свої учнівські роки, одночасно з тим, як зустрілися з атмосферою СВУ-СУМ. Цим явищем було те, що війшло в історію розвитку української підсветської думки під назвою — „хвильовизм“.

Хвильового знало це покоління буквально з першої шкільної читанки. Всі шкільні хрестоматії і підручники літератури, всі шкільні бібліотеки були наповнені тоді творчістю і іменем Хвильового. Це був тоді безсумнівний прогресарський письменник, співець революції. Власне в „Свініх Етюдах“ Хвильового знайшло це покоління перше художнє втілення свого образу революції, як коліскової пісні свого дитинства, як синьої дитячої казки. З творів Хвильового навчилось воно романтично-ідеалістично дивитися на революцію, як на величну містерію першотворення, в якій народилася нова Україна. І Хвильового воно навіювало, як поета своїх мрій. Хвильового воно за пам'ятою і за Хвильовим слідкувало. І коли працільно сказав критик (до речі — Коряк а не Загонський, як у нас тут чомусь повторюють), що Хвильовий „сам хвялюється і других хвялює“, то найбільше він хвялював якраз молоді, і якраз молоді цього покоління народжених бурею революції, про яку тут мова.

І ось Хвильовий з величми розмахами започаткував своїми хвялюючими памфлетами „Камо грядеш?“ знамениту т. зв. „літературну дискусію“. Памфлети свої Хвильовий називав „листами до молодої молоді“, розуміючи під цим творчо-думаючу, нестокійно-шукаючу, „дерзаючу“ молоді. І наймолодша з „молодої“ молоді, „покоління народжених бурею революції“, ще нічого не розуміючи в доглибній суті цієї дискусії, уже з молодечкою ж добою пізнання прислухалася до свого любимиця. Адже це був час, коли українська література була тією новою „січчю“, на яку були звернені очі всієї молоді, коли саме там концентрувалось усе духове життя нації, пе реживаючої свій правдивий національно-культурний ренесанс. Це був час, коли за виразом поета — „як в наші вожді нема, тоді вожді І поети“. Тому література дискується в цілому духовному житті тодішньої України, а й молоді зокрема, була першорядною політичною подією.

Зрештою, зміст цієї дискусії дійшов до свідомості цієї молоді не на початку і не на середині, а на кінці цієї дискусії, коли дискусія вже далеко вийшла за береги літературно-мистецької проблематики і стала чисто політичною дискусією, коли її ініціатор пройшов увесь цикл своїх т. зв. „ухайлів“, завершивши їх „Вальдшнепами“ і „Україна чи Малоросія?“, коли викристалізувалось і було розгромлене зібране ним в процесі дискусії середовище „Вашліте“ і коли в центрі політичних зацікавлень партії став Хвильовий, як великий еретик. Це було вже тоді, коли під впливом Хвильового почався вже фермент у молодечії організації комсомольських письменників „Молодняк“, з якої вийшли і примкнули до середовища Хвильового групи молодих комсомольських письменників, серед яких були такі як Донченко, Куцізіч, Масенко, Момот, Мисік, і Влизько. Це було тоді, коли вже сказане й написане Хвильовим було підсумоване партійними бухгалтерами від ухилювання і назване „хвильовизном“. Вже з такої бухгалтерської брошурки Гірчака „Хвильовизм“, як із своєрідного підручника хвильовизму десь у 1928 р. довідалася „молоді молоді“ цього покоління про суть дискусії і суть поглядів Хвильового. В цей час Хвильовий був уже в усіх на устах і „притчею во язичех“ на всіх партійних і державних з'їздах.

4. Схвильовані Хвильовим „молоді“

І що ж довідалася від Хвильового ця „молоді“ молоді? Те, що вона довідалась, схвильовало її більше, ніж все, чим схвильовав її досі Хвильовий, як письменник. Узагальнюючи все в децю чіткіших і одвертіших виразах, ніж у Хвильового, якого проте молодь його часу сприйняла як і все в своєму віці, спрошене саме так, те, що вона довідалась від Хвильового можна звести в основному ось до чого: вона довідалась, що любов до революції і любов до України — це речі не противінні, а тотові; що революція, ота сама відома їм як „жовтнева пролетарська революція“, це власне українська революція під чужим псевдонімом, і що саме Україна, українська моло-

Харитон СТЕРНО

Апологети зрадництва і провокації

Дивна, дивна річ. Річ, що немає прецедента в історії. Річ, що не має й не може мати аналогій серед інших народів! Річ, що змушує нарешті бити на сполох, бо вона означає моральний розклад нашого суспільства, а особливо розклад і згубу нашої молоді при певному, боягузькому потаканні старших. Річ, що ми й спостерігаємо щодня і вже ніби звички до неї, як до зла, що стало нормальнюю нашою національною пішою, особливо почеюю рисою, чеснотою, ба, героїзмом, притаметою „лучих”, вальором гідним наслідування і ще чорт його знає ї чим, що нам треба пашатися, а всіх хто цього немає, ганьбить й тероризувати, як „опортуністів“, „мертвих душ“, „комуністів“, „сопіляїстів“ і т. д. (читай регулярно „часопис“ СУРМА).

Однаке до суті!

Що в найгіршим? Що в найганебнішим? Що в погляду кожної нормальної людини кожного суспільства, а особливо з погляду (бодай написаного) людей, що іменують себе часом найкращими патріотами, націоналістами, героями і хотіли би культ героїзму насаджувати?

Очевидно ЗРАДА. Зрада є найпідлішим і найганебнішим явищем. Зрада є найпідлішою її найганебнішою рисою, що її всі напітановують і мусить напітановувати особливо ті, хто культ героїзму погріпує в своїх декламаціях та декалогах.

А другою ганебною рисою є **ПРОВОКАЦІЯ**. Ці дві притамети — це віддавна е прерогативи суспільних покидьків, злодіїв і бандитів, притамети нікчемності, що з таким святим обуренням і гівром напітановані величими людьми в літературі, в мистецтві, в народів фольклорі, в народів переказах, що відбивають собою до певної міри кодекс народньої моралі, здорової національної моралі, що засуджує насамперед зраду й провокацію, як найганебніше зло в суспільстві.

Я хвилююсь і мое писання виходить трохи грубе, але хіба тут можна не хвилюватися?! Однаке спробую не хвилюватися й говорити на порушену тему спокійно.

да нація, рушіем якої нині є молода пролетарська кляса, починаючи свій творчий історичний цикль, пробуджена в революції, покликана оновити з собою і світ навколо себе; і саме українська революція оновлення — це головна частина світової революції, яка почалася, але яка не закінчилась; і от ця революція тепер в небезпеці, вона заводиться Москвою в глухий завулок, бо Москва — це не центр а провінція цієї революції, вона „центр всесоюзного міщанства“ а не світового пролетаріату, визволення якого нєвід'ємне від визволення нації; але ідея такого визволення є чужа й ворожа Москви; від неї, від Москви тепер треба чим скоріше тікати, орієнтуючись на Захід, на його глибоку свободолюбчу культуру, опираючись на яку має відродитися схід; перед Україною стойть колосальна перспектива зайняти провідне місце в новоорганізації Сходу; в умовах же СССР Україна знову поступово перетворюється і буде перетворена Москвою в дореволюційну Малоросію; це означає поворот назад, до старого, до вчорашиного дня, символом якого є Росія; але колесо історії не повертається назад; історична закономірність, до слідження і встановлення також марксистською суспільною наукою, полягає в тому, що для розвитку і перемоги проletariatu нація повинна перейти свій шлях, виявивши вільно себе в світі; без цього нема прогресу; через національне, як неминучу ступінь розвитку людства, до інтернаціонального; тому любити свій край, свій народ, не лише не є злочин, але свягий обов'язок, бо це, власне, для всіх. І власне в ім'я всіх, в ім'я світової інтернаціональної революції треба ставати на захист України проти Росії, що стала тепер втіленням контрреволюції.

Ось чим склавував тепер цю молоді Хвильовий.

Це вперше в своєму житті з уст безсумнівно революційного, а не контрреволюційного авторитету ця молодь почула гострократичну думку про освяченій революцією порядок речей. Увінчану авреолею революційності владу насмілився Хвильовий розвінчати з її революційної святої, переставивши її на площину контролю люді, де її власне в ім'я революції стає можна і навіть потрібно бити. І от це все, зведене в цілість, названо „хвильовизмом“, засуджується владою як націоналізм. Це раптом у зовсім новому світлі поставило перед свідомістю

Отже, говоримо спокійно. Говоримо спокійно про зраду й провокацію, говоримо спокійно про апологетику зради й провокації в нашему суспільстві, про те що насаджується в нашему суспільстві послідовно і уперто ось вже шість років на еміграції.

Скажі — що це є, кричати весь час про героям, говорити весь час про сотні тисяч героїв, що проливають кров у боротьбі, а тим часом утікати самим від цих героїв і вчити молодь утікати від них, допомагати їй утікати геть світ-за-очі, за тридевять земель! Що це є?

Ми не кажемо про те, віримо ми чи не віримо в ті „двістя тисяч“ а чи „четирисота тисяч“ повстанців під проводом ОУН та УГВР. Ми не говоримо зрештою про те, є вони чи немає ті „двістя, а чи „четирисота тисяч“. Ми говоримо про принцип тут, про саму зasadу, про момент морально-етичний. Ми говоримо про тих, що вірять в ті „четирисота тисяч“, вимагають тієї вірі від інших, а за сумніви вибивають людям зуби, і в той же час, при такій своїй полум'яній вірі утікають до Бразилії чи США, чи Канади, утікають чим-дуже, боячись вінціком залишитися десь поблизу тих „четирьохсот тисяч“. Ми не кажемо вже про те, що вони ці еміграції „герої“ повстали з „краю“, тобто від тих „четирьохсот тисяч“, братів і сестер, що „кривавляться в нерівнім бою з ворогом“, а повстали, тим самим значать **зрадили їх..** Підiresлюємо, річ не про те, віримо ми чи не віримо в ті „армії повстанців під проводом ОУН“, а річ в принципі, в морально-етичній стороні справи! Отже — зрадили своїх товаришів, під панове проводжують утікати далі і насаджувати культ зради і культ провокації. Лементують про геройм тих „що боряться“ а самі біжать... Але біжать не до тих „що боряться, не на допомогу їм, а геть за моря йокеана. І ведуть пропаганду про свій геройм, про свою велич, про свій патріотизм, про свою „дужчість“ тощо. Що це є з **ПОГЛЯДУ МОРМОЛНО-ЕТИЧНОГО?** Що це є; **ВІРТИ** ніби глибоко і други вчити вірити в „четирисота тисяч“ героїв, що „умирають в краю“, і утікати від них? **І ДРУГИХ ВЧИТИ УТИКАТИ,** і вважати це за найбільшу чесноту, геройчу рису сучасного українського націоналіста. Того геройчного націоналіста, що за один лише сумнів якогонебудь ненационаліста в існуванні четирисотицяної армії повстанців під проводом ОУН ріжє його ножем і побиває камінням десь в Англії, Бразилії, Аргентині чи Іспанії, втікши туди поперед інших, розштовхуючи тих інших ліктами ї забиваючи всіх з ніг при такій геройчній утесі.

Це є з **ПОГЛЯДУ МОРМОЛНО-ЕТИЧНОГО — ЗРАДА!** Звичайна підла зрада! А вся ця практика українських націоналістів на еміграції є не що інше як культівування тієї підої зради, як найбільшої чесноти. А поруч з тим — культівування й провокації як найбільшої чесноти. Ці дві величезні чесноти стоять в парі, поруч, бо одна одній прислуговують. Чесноти наших бандеронаціоналістів. Кожному, хто пильно приглядає-

циого інтернаціоналістичного покоління націоналізм. Вперше для себе виявило це покоління, що націоналізм — це не конче те, що вони досі звички противставити інтернаціоналізмові, що може бути ще й такий націоналізм, який не має нічого спільного з національною обмеженістю і вузькістю, не є символом відсталості і назадицтва, а навпаки — є прогресивним і революційним та гармонуючим з інтернаціональними ідеалами.

Хвильовий не дав цій молоді відької нової системи політичного мислення. Але він зробив, власне, головне: він родив у неї неспокій мислі і наштовхнув її на шлях власного і незалежного від офіційної системи мислення. Він прочистив дорогу для творення нової системи, сміливо піднявши руку на окутану „табу“ революційного ча ру систему, яку вони звички вважати за єдиноправильну. Цього не могла зробити СВУ й СУМ з своєю голою антигезою українській підсоветській сучасності в ім'я минулого. Це міг зробити тільки той, хто внутрішньо, а не зовнішньо, заперечив не сучасність а історичне непорозуміння цієї сучасності в ім'я якраз цієї сучасності, і майбутнього. В цьому неповторює значення Хвильового в процесі духовно-політичного формування моладі покоління революції. І тому творчо-думаючу „моладу молодь“ цього покоління можна з повним правом назвати склавованою Хвильовим моладю.

(Продовження в наступному числі „НП“)

ться до діяльності ОУНр. на еміграції, ясно, про що мова.

Промінники ОУНр., ріжви Мироненка, М. М., Кононеню, Степцькі й сам „вождь“ Бандера можуть, з властивим їм спритом, заявити громогласно, що то іні всі члени організації ідути зовсім не до Англії чи Бразилії, а до „краю“, до тих що „боряться“. А хто п'ому не вірить, той комуніст і агент МВД.

Однаке кожен прекрасно знає, куди ідути всі ті „герої“, що так вибивали зуби невіруючим в юний героїзм. А є люди які знають більше — а саме:

С люди, які знають, як підло повітали „з краю“, тобто здезертиували провідники тих „героїв“, — пана Логуша, Пеленського й іх утік сам Лебіль, захопивши з собою організаційну касу — всі зуби, брилянти, золоті речі та гроші в футах і доларах (правдивих і фальшивих). І вони утекли, підло бравдивши ті горсти обуреных юнаків, що пішли в ліс, погнали їх на безвиглядну смерть, рятуючись самі перед навалою більшовицьких ордиць.

У них неантримали нерви? Віримо. Вони мали право рятуватися? Віримо. Вони зрештою мали право утекти закордон перед безвиглядною перспективою? Теж віримо. Але вони не мають права виступати в імені тих юнаків, що покинули і спекулювали на їх краї, разом з Вовчуками та Мироненками.

А ще більше вони не мають права виводити свою зраду в культ найбільших чеснот і тим розкладати молодь. А вони не роблять вже шість років на еміграції. Бач, вони не тільки вивели з раду в найбільш чесноти, вони не тільки зробили про відокладання ознаки патріотизму й ідейності, а вони з цими двома своїми чеснотами пішли походом на все українське суспільно-громадське життя, підлаючи його шаленій деструкції, в ім'я торжества свого культу ЗРАДИ Й ПРОВОКАЦІЇ. І вся діяльність ОУНр. на еміграції за ці шість років — це апологетика зради й апологетика провокації.

Достосована ж до донцовщини, к до світоглядової основи цього націоналізму, з головними прикметами тієї ідеально-світоглядової основи — ветераністю до інших, виключливістю, зоологочною зневажливістю до не-націоналістів, визнаванням тези, що для досягнення мети всі засоби дозволені, тощо,— достосована ось до цього, загадана апологетика зради й апологетика провокації! губити нашу молодь, як страшна отрут, спотворює її душу й затуманює мізак. І часом до більш широкого бачення, як якісь юнак чи юїка, поглядає на старших „націоналістів“, вірші „небандерівців“, гордо закопалиши губу й з воними вогнівками в очах, як на страшних своїх ворогів і вікченість, взагалі веукраїнів порівняно з ним, героям, бо він, бачте ВІРІТЬ в УПА, а такий от підлій ікс чи ігрек Не ВІРІТЬ. Обов'язки ж по відношенню до тих, що боряться, вважається виоконано вже самою вірою і тому життя от такого „віруючого“ й навіть виїзд його за моря — океани на працю до фармера є просто таки сущільним героїзмом.

Очевидно, ми не за те, щоб наша молодь молода — зелена бігла „до краю“, в кущі. Боронь Боже! Хай іде туди Лебіль і пан Пеленський, тим більше що в них і каса. Але ми за те, щоб не було брехні й фальшу, щоб не насаджувано КУЛЬТУРУ зради в душах молоді. Ми за те, щоби все стояло чесно на своєму місці, а не було покручено в той спосіб, як воно покручено. Ми за те, щоб молодь вчилася ІІ вожді дивитися СМІЛІВО правді у вічі. Ми за те, щоб не було фальшової, штучно створеної політичними спекулянтами ділеми в луках тієї молоді: — з одного боку в „краю“ б'ється чотиристі тисяч юнаків, братів і сестер, і елементарна людська мораль (навіть не мораль героїв і революціонерів, а мораль звичайних порядних людей) велить негайно йти туди і боротися й вибирати разом з братами, і таж сама мораль велить вождям — панам Лебедям та Вовчукам, та андерам — не тікати з касою до Америки, не рятувати своїх голів, а бути з сотнями тисяч героїв, ділити з ними трагічну долю. Це з одного боку А з другого — та молодь іде за моря - океани, щоб батрачти й угноювати чужу землю, мусити утікати, мусити вражувати. Мусить вражувати, бо іде по ашурансах, які — ашурansi, організують для неї ті самі пані Лебеді, Гринюхи, ЦПУЕ й інші „революційні“ організації, організують ту втечу за моря - океани, бо не вірять ані в які свої „четирихсотисічні армії“ в краю“. Така ділема. І от...

І от замість героїв і революціонерів виходиться зрадників, а до того що й братовівців, їх треба ж карати смертельно всіх тих „негідників“, „комуністів“, що не вірять в „чотиристі тисяч“ під проводом ОУНр та ІІ величного вождя.

Апологети зрадництва й провокації тріумфують.

І все це робиться в ім'я чого! — тільки потумати! В ім'я того, щоб перекочати, скажем, американських політиків, яка то ОУНр. могутня партія, має свою „четирихсотисічну“ армію в „краю“, свій „уряд в краю“, словом „веде“ весь народ за собою і може бути солідним союзником для американців. Ось

так переконати американців в наївній вірі, що це лу же легко зробити, „заправивши їм арапа“, і справа української незалежності під проводом ОУНр., ба, справа диктатури ОУНр. в тій Україні полагожена. Американці визнають бандерівський „уряд в краю“, визнають ОУНр., як єдину українську політичну „державнотворчу“ силу, дадуть їм грошей і зброй і скажуть — „оранізовуйте тут, хлопці, окупаційну армію та її ходіть з пашами вас посадили в Києві, бо тільки ви можете збудувати Україну, якщо зможете доконати того, чого вікто в світі не потрібить — організували чотирихсотисічну повстанську армію в самісінській сталінській деспотичній державі і не дали більшевикам ту армію перемогти при всіх їхніх вездеселяннях людських і інших мілітарних засобах.“

Мета, звичайно, варта, щоб не гребувати жадними засобами для її досягнення. І провідники ОУНр. тими засобами не гребують. Леш послідни й не бачить, які ті хіні калькуляції наївні і які від них наслідки ягубні. зовсім зворотні бажанням, а як іхня вся практика на-еміграції виродилась в апологію зрадництва й провокації. Ні, вони цього не бачуть, ставши жертвою своєї власної ілюзії (бо крім них самих ніхто більше жертвою того іхнього ілюзіоністичного факірства не став і не ставе). Вони тріумфують, обдувачаючи самі себе. Вони „тримають всіх за писок“ і „роблять політику“. Україна „бореться“, світ „хвилюється“, ОУНр. тільки „боротьбою“ й тим „хвилюванням“ керує, супротивники новачать, молодь, вірна „вождеві й партії“, діється зробити з себе знайдиша шантажу й провокації, — все в порядку. Ще трохи — і „вождь“ віде до Києва на блому коні. Тоді всі кінці буде сковано, вікто завіть не заікнеться про зраду та про апологію зрадництва, про провокацію, як методу боротьби, вікто не пікне після в'їзду „вождя“ до столиці, бо „переможців не судять“. Вся ж ця кампанія вся ця апологія зрадництва робиться під червоно-чорним прапором, досить зухваліше. Червоно-чорний прапор — прапор фашізму. Це мали нагоду спостерігати мешканці таборів в Новому-Ульці й по інших таборах, де бандерівці, влаштовуючи свої бандерівські академії, розвідували під своїм шартистів, червоно-чорні, фашістські прапори одверто і зухвало.

Довгорічна й зухвала спекуляція нах „вождів“ за крови мучеників, спекуляція на „полум'яній вірі“ в тих що боряться, і одночасове утікання від них за мор-океани, одночасове дезертирство в парі з шельмуванням усіх тих, хто іронізує з іхнього героїзму, — це є тяжкий, антинаціональний злочин. А виведення „патріотичної“ такої поведінки вождів і всіх панів бандеризму в категорію найбільших чеснот в апологію зради. На їх зрадницькій моралі та на методі провокації ідеологи й вожді бандеризму будують всю свою акцію за кордоном. І вони свідомо не роблять, отже свідомо тим калічать душу молоді. Та ми ім і не дивуємося. Коли „вождь“ „четирихсотисічну повстанську армію“ вважає що його місце не біля тієї армії, а в європейських каварнях, і це нормально і освічено декальном, то що від нього й його підлеглих камрадів можна вимагати, на яку ще мораль від нього сподіватися. Від тих самих камрадів, що, скопивши касу (бо як же можно касу забути й ляшти в лісі!) вивітали за кордон, врадивши іх не багатьох, що лишіться таки в лісі тих як Й. Познячакю, К. Осьмак тощо, які й загинули геройською смертю в перший же місяць більшевицької окупації. Але про іхню трагічну долю ідеологи й вожді бандеризму ще не скоро розкажуть правлу українському громадяйству на еміграції (дома там самі знають!), бо це треба розповідати про власну зраду, про свою іншість, про свою, до того ж, політичну звінченість і глупоту. Отже, ми цим бандерівським діячам не дивуємося, коли вони й оком не змігнувші, калічать молодь, спотворюють ІІ душу, запечнюючи їм зрадницький комплекс. Вони справи не направлять, бо не мають до того доброї волі — волі відмовитися від політичного ілюзіонізму, тобто, очковирання, зліті з своїх розбиваючих провокаційних коняків і стати до конструктивної праці разом з усіма.

Натомість ми дивуємося старші частині українського громадянства, — в ІІ масі, — тій частині, що, бачучи все й розуміючи все, спостерігаючи страшний процес морального калічення молоді, не може викресати з себе вогню павільвої мужності й поставити чоло тій шкідливій роботі. Ми дивуємося, спостерігаючи шість років, як дуже багато хто з старших людей, до того ж загартованих в життєвих бурих, хилья боязно голови перед фашистськістю, терористичною мафією, дають ІІ волю, потакають ІІ і навіть часто прислуговують. Отакі ріжні „генерали“ Трутенки, Євстимовичі, Вовк, тощо. Більше того, отака от обивательська прострація сягає в далеку нозажані кила, що тем займають позицію або ганебного нейтралітету (боюючи обструкції), або мимовільного попрання.

А тих часом від них, від цієї старшої частини, свідомішої частини, поряднішої й багато життєвими досвідом частини українського громадянства залежить справа захисання розначеніх апологетів зрадництва, отих фахівців від калічення

молоди, до порядку, поставивши їм чоло й перебравши справу виховання молоді, виховання справжніх героїв і борців за українську справу, в свої руки.

Молодь мусить бути виховувана на добрих українських громадян, тверезих, відважних і злібих на героїзм людей не на бандерієвських злочинних засадах, а на тих морально-етичних засадах, на яких виховувалося старше українське покоління.

Молодь мусить бути виховувана не в дусі дешевого аферизму, дешевої, штучної, розпалюваної братоненависництвою партійної патетики та пускання мильних бавильок, а в дусі готовості до тяжкої праці, до вдумливого критичного й мужнього ставлення до складних проблем нашої визвольної боротьби, яких мильні бавильки не розв'яжеш, як не розв'яжеш і братовбивством. Нарешті, в дусі вірності, презирства до зради й провокації, в дусі готовості до справжнього героїзму, який мусить стояти на такій тезі:

Вірш — скріпляй свою віру ділом! Не від других того вимагай, а чиби так сам.

Вірш, що в краю б'ється чотириста тисяч, то не бий в лиці тих, хто в тім сумнівається, викинь всі свої вішуранси, візьми торбу й пару сухарів і не їдь до Америки, як зрадник і боягуз, а маршруй потай через всі кордони й застави в той „край“, в який ти так полум'яно вірш, і стань там поруч з тими, в кого ти так полум'яно вірш, і борись з ними плаче в плече до загибу... Якщо ти вірш.

А якщо ти в них не вірш, а твій лемент, то є тільки всього спекуляція й засіб партійної гри в довгої лозі на звання більшого героя й „лучої людини“, а авреоля отакого віручого „героя“ тобі потрібна для виправдання твого братовбивства (чи потакання братовбивству). то тоді ти не гнівайся за цю статтю. Вона написана правильно.

Ось на таких засадах треба виховувати молодь. Стисло кажучи — вона мусить бути вихована на засадах діаметрально протилежніх засадам апології зрадництва, братовбивства і провокації. Б о на тих кітах далеко не поїдеш.

Український народ бореться десятиліття проти загарбників, застосовуючи всі методи боротьби, від перманентних збройних повстань, через пасивний спротив на фронті економічному і аж до жорстоких боїв з окупантами на фронті культурному й духовому. Цій боротьбі українського народу присвічує ідеал Української Народної Республіки й героїзм тих, що в Армії Симона Петлюри віддали все за щастя і свободу нашої Батьківщини. В цій невпинній і затягній боротьбі, йдучи за ідеалами УНР, український народ склав і складає безліч жертв, втративши за десятиліття мільйони кращих своїх синів з усіх прошарків суспільства, найбільше національно свідомих і відданіх ідеї демократичної України.

Ці жертви — це були й є жертви не тільки за інтереси України, а й за інтереси всього людства, бо складені в боротьбі проти червоного московсько-комуністичного молоха, а в останній війні й проти молоха фашизму. І це була і є боротьба не якоєві партії чи групи, а боротьба всієї нації.

Ось про це й так треба інформувати світ, домагаючись узnanня перманентної й велетенської боротьби нашої поневоленої нації за вселюдські ідеали, проти царства зла і насилия, домагаючись реальної допомоги цій великій, універсальній боротьбі нашої нації. Ось це треба підносити на щит, а не зменшувати злочинною всієї справи, не зводити її порядком партійної спекуляції до „націоналістичних“ мильних бавильок.

Антисовєтський чи антиросійський

(Закінчення з 7-ї сторінки)

ність; всі характерні риси деспотичної монархії Миколи I. надібуюмо знову в Советській Росії. Чи обожнювання Сталіна не є продовженням старомосковського цезаропанізму? І чи не є це той самий месяцізм і бажання панування над світом, що колись виявилось, в теорії „Третього Риму“ та що його сьогодні наново зустрічається в самозвеличеню Москви, як „метрополії всього прогресивного людства“?

Чесні росіяни ніколи не заперечували неевропейський і своєрідно „тоталітарний“ характер історії своєї країни. Недавно на еміграції померлий філософ Бердяєв говорить про „антиліберальну“ істоту російської людини і про вічні хитання російської суспільності між крайностями варварської деспотії і неменш варварського бунту. Підтвердження цих думок дає нам також голос з марксівського табору: визначний соціолог і учитель Леніна, Плеханов, стверджує, що структура Росії аж до другої половини XIX стол. показує більше інновіжних з орієнタルними деспотіями, наприклад в Османською імперією, як з Окцидентом. (Бердяєв; „Російська ідея“; Плеханов: „Історія російської політичної мислі“.)

Чи мало б це означати, що демократизація російського народу є почином згори вже засудженим на невдачу? Тільки треба тут числитися з труднощами, проти яких німецька „денацифікація“ є дитячою іграшкою.

В російській історії також бували зародки свободолюбивих прагнень. Німецькі ліберали, як Вільгельм Репке думають, що фрагічний хибний розвиток Німеччини був започаткований пригніченням вільних імперських

міст централістичними і бюрократичними територіяльними князівствами. Російська історія знає подібне явище: знищення міських купецьких республік, Великого Новгорода і Пскова, московським абсолютизмом. А що стосується московської держави, то була вона всім своїм адміністративним, фіiscalним, військовим і поліційним устроєм відбиткою монгольської імперії. Московські великі князі виходять на арену світової історії, як збирачі податків в службах Золотої Орди. Ця від монгольських ленів перебрана державна структура залишилась дійсною для Росії й по сьогоднішній день. Реформатори Росії, Петро I. і Ленін, справді змінили фасад, але не торкнулися цього фундаменту. Чи є якакебудь можливість, що спадщина свободолюбивих купців Новгорода ще колись покажеться в російському народі сильнішою, як спадщина по монгольських ханах? Не треба тратити на це надії; але щоб цю ціль досягти, будуть потрібні дуже глибокі операційні візії, що дали б всьому скількоєвропейському і північноазійському просторові нову політичну форму.

Я свідомий того, що ці мої погляди потраплять з багатьох сторін на пристрасне заперечення. Будуть по-кликуватися на те, що російський народ є тільки жертвою комуністичного режиму й що він терпить не менше як всі інші народи советської сфери впливу під своїми теперішніми панами. Цей аргумент вміщає безперечно зерно істини; але треба бачити речі в „хідніх пропорціях“.

Перше: якщо навіть всі ці народи, включно з російським пригніченім советським режимом, то це не значить, що цей тиск є однаковий на всі національ-

Володимир Кирилович Винниченко

несподівано помер 6-го березня цього року в Мужені, Франція.

Центральний Комітет Української Революційно-Демократичної Партиї висловлює глибокий жаль з приводу смерті найвидатнішого українського письменника останніх десятиріч та чільного політичного діяча часів українського національного відродження

Володимира Кириловича Винниченка

В особі В. К. Винниченка вся Україна втратила одного з кращих своїх синів, нещомного борця за її свободу й незалежність. Ця смерть болюче відгукнеться в серцях усього українського народу по той бік залізної заслони, де, в умовах московсько-більшевицького терору й диктатури, ім'я небіжчика весь час було прапором революційного спротиву диктатурі й реакції.

Ми глибоко певні, що ім'я Володимира Винниченка навіки займе почесне місце в пантеоні великих людей української нації, а його останки покоїтимуться в українській землі, за яку він усе віддав, що міг. А до того часу -- хай буде чужа земля йому легкою.

В жалобі схиляємо голови перед свіжою могилою великого Українця.

ЦК УРДП

ності. З офіційних советських статистик довідується, що між обома народочисленнями 1926-го і 1939-го рр., кількість українців впало з 31 мільйонів на 28! Дораховуючи випавший природний приріст, що в Україні був один з найбільших в Європі, український народ протягом тільки тринадцяти т. зв. „мирних років“ втратив через більшевицький терор 10 мільйонів душ. Протягом Другої Світової Війни московський уряд розв'язав чотири „автономні республіки“ в Криму і на Кавказі, а дотичні народи побувано або заслано до таборів прямусової праці на далекій Півночі. Рівночасно комуністична верховодя плекають російський елемент коштом інших народів. Стільки про так звану спільну долю росіян і неросійських народів Советського Союзу.

Друге: Всю щоправда дійсно так, що також і російські працюючі маси, російський робітник і селянин, експлуатовані комуністичними паразитами та що російські інтелектуалісти обмежені у свободі культурної творчості й наукових дослідів. Я не сумніваюсь, що багато росіян з цього приводу справді терплять. Але режим дася де росіянам, як провідній нації СССР та як підпоріє світового комунізму великі компенсації: заспокоєння життя влади, заспокоєння імперіялістичної манії великої, заспокоєння старих месяністичних фантазій, що хочуть зробити російський народ „провідниками людського роду“, а Москву „Третім Римом“. До того додаються ще конкретні матеріальні інтереси: советської бюрократичної і преторіанської верстви, що складається переважно з росіян, є залежне від тривання та, по азії, від ще більшо-

го поширення советської системи. Не можна поминути мовчанкою сумного факту, що також антисталінські і антикомуністичні росіяни дуже часто підкуплені в цьому пункті „імперіальним комплексом“ і вже занадто готові забути свої демократичні сасади, коли йдеТЬся про збереження її панування.

Карл Маркс сказав раз велике слово: „Нарід, що гнить інші народи, не може бути сам вільним“. Це є ядро цілого „російського питання“! Деспотично-тоталітарна система, як у старій, так і в новій Росії, була необхідним корелятом постійно експансіоністичної закордонної політики (що і в мирних часах не могла позбутися „психози оточення“), корелятом мілітаризму і панування над чужими народами. Гіпертрофований бюрократично-мілітарний і поліційно-терористичний апарат, що його створила російська імперія і який тримав її, немов залізним обручем, аж по сьогоднішній день, задавлює також і в російському народові всі свободолюбівні порухи. Найціасливішим днем в історії турецького народу був день, коли Османська імперія розлетілася на частини, бо щойно авільнившись від настирливої ідеї „імперіальної місії“, змогли турки відвернутися від екстенсивної політики завоювань та розпочати прогресивну, інтенсивну цивілізаційну політику. І переконаний, що це теж єдиний шлях для демократизації Росії. Політика, що прагне розвиття Російської імперії, справила б пим велике добродійство не тільки неросійським уярмленим народам поза і в межах кордонів СССР, але також і самому російському народові! Тому це є політики я в жадному випадкові не називав би антиросійською.

Петро МЕЛЬНИК

Виступ сенатора Мек Магона і „ $2 \times 2 = 4$ “

Цими днями виступив з цікавою промовою перед товариством американсько російської дружби відомий американський сенатор Мек Магон.

Для мене виступ цього сенатора цікавий тим, що, безперечно, відбиваючи найновіші думки й погляди передової частини американського політичного світу, сенатор Мек Магон повторив досить точно думки висловлені задовго перед тим в знаменитій статті „ $2 \times 2 = 4$ “ її автором, яка (стаття) викликала була стільки руху в українському політичному світі.

Сенатор Мек Магон, говорячи про зміцнення дружби між американським народом і народами ССРС, твердить, що народи ССРС в усіх їх суспільних прошарках наставлені вороже проти сталінського тоталітарного режиму, що вони прагнуть свободи й демократії в союзниках всіх вільноолюбивих народів світу в боротьбі проти агресівного комунізму червоної Москви. Деталізаючи ж цю думку, сенатор Мек Магон спеціально підкреслив, як знаменитий і вартий особливої ваги факт, що разом з найпередовішими елементами советського суспільства, свободи прагнуть і проти сталінської диктатури вороже наставлені офіцери й командири червоної армії і навіть багато членів комуністичної партії..

Це говорить Мек Магон, це говорить людина, що вміє тверезо політично думати.

Я собі уявляю, як прикро було чути ці Мек Магонові думки нашим бандеро-гетьманцям і всім вашим політичним хуторянам, що так завзято шельмували та ще й досі шельмують автора статті „ $2 \times 2 = 4$ “ за ці ж самі думки лише висловлені з трибуни УРДП і на кілька років раніше. Але з Мек Магоном ці панове не дискутують, бо в цім вищадку їм, бачиш, ясно, що проти думок нам висловлених, проти їх правдивості може дискутувати лише божевільний або безнадійний скудоум. А надто ясно, що неможливо дискутувати з приводу політичної доцільності висловлювання цих думок. А де ж і була основна суть і політична цілеспрямованість статті „ $2 \times 2 = 4$ “, лише тепер ті думки висловлені устами американського сенатора, якого безкарно не обвинувати в комунізмі.

Безсумнівно, Мек Магон не читав статті „ $2 \times 2 = 4$ “ (якщо американська служба вивчення нашої еміграції про це не докладала), але йому й не треба було її читати. Він, як і всі політичні діячі США, мали й мають досить матеріалів про внутрішню ситуацію в ССРС за багато років, а надто фактів про настрої людей тепер, щоб нарешті поробити з них правильні висновки. І Мек Магон ті висновки зробив. Він зробив ті висновки з фактів, а факти уперта річ. Так само упертою річчю є й правильні висновки з тих фактів. Іх тяжко спростувати.

Якщо ж висновки Мек Магона і всіх вдумливих та резих політиків збігаються з висновками і думками автора статті „ $2 \times 2 = 4$ “, то це тільки робить честь середовищеві, до якого я належу разом з автором згаданої статті. Значить це робить мені честь. І це ж стверджує, що тверезо й правильно політично думати, це не є прерогативою світових політиків. Крім того, це стверджує головну річ: якщо світ розуміє справжній стан речей за залізною вислоною, то це є запорука успішності боротьби й запорука майбутньої перемоги над московським комуністичним тоталітаризмом.

Тезу Мек Магона про антисоветськість великої частини командних кадрів (не кажучи вже про рядовий склад) червоної армії й великої частини ВКП(б) підтверджують найсвіжіші факти, про які ми чуємо щодня через радіо, а саме, факти про перехід видатних старшин армії і діячів ССРС на захід і їхні виступи по радіо проти Сталіна.

Цим може нехтувати лише сліпий, закукурічений (і то український!) горе монархіст чи націоналіст, що в своїх сектярській гістеричній злобі осліп і оглух до всього, що йде від тверезого розуму, до всього що діється в світі поза ним, і немає поняття, що таке політична рація.

А головне, не адібен забагнути одну річ:

Всякий, хто є ворогом нашого ворога, є бодай в якісь мірі наш спільник і, чим більше тих спільників нам удастся мати, розчакуючи наявіть саму компартію, тим краще для нас. Там більше, що вона дається себе розчакнути.

Вияснення ЦК УРДП

В зв'язку з тим, що останнім часом серед українського громадянства шириться версія, нібито газета „Вперед“, знана як лівосоціалістична своїм напрямком, належить Центральному Комітетові УРДП, до чого спричинилася саме ця газета вміщеннем на своїх сторінках цілої низки матеріалів, гасел та звернень, нібито, „від ЦК УРДП“. — тут виясняємо до уваги громадянства:

1. Центральний Комітет Української Революційно-Демократичної Партиї не має ніякого відношення до газети „Вперед“ і не несе жодної відповідальності за соціалістично-колгоспні вправи та марксівський дух цієї газети, рівно як і за її спекуляцію на „боротьбі в краю“, поборювання УНРади тощо.

2. Газета „Вперед“ теж не має жодного відношення до УРДП, тобто до Української Революційно-Демократичної Партиї, знаної з ідейно-програмових постулатів, як партії несоціалістичної, очоленої й керованої в сім відомими людьми, що не ховаються за псевда, партії, що за шість років зарекомендувала себе як конструктивно-творча сила, партії, що входить до складу УНРади, провадить їхнє часописання діяльність у ділянці скріплення консолідації всіх українських політичних сил та активно підтримує єдиний державний центр свою акцією у всіх країнах світу.

3. Газету „Вперед“ видають дві особи, що належать до числа виключеної свого часу (три роки тому!) з УРДП ліво соціалістичної опозиції, і ці панове видають і редактори „Вперед“ віякого відношення до ЦК УРДП не мають. Ціла ж гладана опозиція, в числі 6-ох осіб, після виключення Ї з УРДП, якій час трималася вкуні і дісталася ім'я т.зв. соціалістичної „групи Майстренка“, а пізніше, після виходу В. Равака й М. Турчановича та ще двох осіб, геть зовсім розпалася. З цієї групи лишалися твердо стояти на своїх колгоспних та марксівських позиціях тільки двоє, і це вони й видають газету „Вперед“.

4. Ніколи ніяких привітань, а чи гасел Центральний Комітет УРДП на сторінках газети „Вперед“ не вміщав і до редакції не подавав. І не міг подавати, вже хоч би тому, що ця газета сходить на позиціях, ворожих самій ідеї УНРади, а значить і ворожих УРДП. А крім того, ця газета чужа УРДП всім своїм духом.

5. Вживання імені ЦК УРДП на сторінках газети „Вперед“ — це спекуляція видаючі і редактора цієї газети на імені й авторитеті нашої партії, де намагання безвідповідальних банкротуваних аматорів троцькізму і лівого соціалізму прикривши чужим шильдом, що до цього громадянство ставиться з довірою, це підшиваючи до УРДП і зловживання нашим політичним капіталом. Нарешті траємо це як свідоме, мстиве намагання нашу партію компромітувати колгоспною апологетикою та марксівськими вибріками з метою її розвалити.

Саму таку поведінку видаючі згаданої ліво-соціалістичної газети вважаємо за неетичну, спеціально деструктивну, склеровану на витворення хаосу в українському політичному житті.

Подачаючи це вияснення, просимо громадянство не плутати ані газети „Вперед“, аїї колгоспно марксівської апологетики з іменем нашої партії, що носить ім'я — Українська Революційно-Демократична Партия. Офіційним органом ЦК УРДП є журнал „Наши Позиції“, що відбиває ідеологію та політично програмові постулати нашої партії. ЦК УРДП: